

СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ - ПОТУЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА ЗА ГЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ

Посібник для
парламентарів
до Конвенції Ради
Європи про запобігання
насильству стосовно жінок і
домашньому насильству та
боротьбу із цими явищами

**В БЕЗПЕЦІ ВІД СТРАХУ
В БЕЗПЕЦІ ВІД
НАСИЛЬСТВА**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ЕСТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ – ПОТУЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА ЗА ГЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ

**Посібник для парламентарів до Конвенції
Ради Європи про запобігання насильству
стосовно жінок і домашньому насильству
та боротьбу із цими явищами**

*Думки, висловлені в цій роботі,
є відповідальністю авторів і
не обов'язково відображають
офіційну політику Ради Європи.*

Усі запити щодо відтворення або
перекладу всього або частини цього
документа мають бути адресовані
Дирекції з комунікації (F-67075 Strasbourg
Cedex або publishing@coe.int). З інших
питань стосовно цього документа слід
звернутися до Секретаріату Комітету з
рівних прав і недопущення дискримінації,
Парламентська асамблея Ради Європи.

Обкладинка та макетування:
Департамент виготовлення
документів та публікацій (SPDP)

© Рада Європи, листопад 2019 р.
Надруковано у Раді Європи
F-67075 Strasbourg Cedex

Підготовлено

*Секретаріатом Комітету з рівних
прав і недопущення дискримінації
Парламентської асамблеї Ради
Європи у співпраці з експертом-
консультантом Анн-Катрін Шнек*

Зміст

СКОРОЧЕННЯ	5
СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ	7
РАДА ЄВРОПИ: ВІДСТОЮВАННЯ ПРАВ ЖІНОК, ПРАГНЕННЯ ДОСЯГТИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПОКЛАСТИ КРАЙ НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	9
Коротко про Раду Європи	9
Парламентська асамблея Ради Європи: боротьба з насильством стосовно жінок	9
1. ЯКА МЕТА ЦЬОГО ПОСІБНИКА?	11
2. ЛИХО НАСИЛЬСТВА СТОСОВНО ЖІНОК	13
3. СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ: ВСЕОСЯЖНА ПОЛІТИКО-ПРАВОВА БАЗА ДЛЯ ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА ЗА ГЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ	15
3.1. Стамбульська конвенція: мета та сфера застосування	16
3.2. Протидія дезінформації про Стамбульську конвенцію	19
4. ЯК ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ МОНІТОРИНГ ВИКОНАННЯ СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ?	21
4.1. Звітування держав	21
4.2. Процедура термінового розслідування	22
4.3. Загальні рекомендації	23
4.4. Моніторинг виконання Стамбульської конвенції: у чому полягає роль парламентів?	23
5. РОЛЬ ПАРЛАМЕНТАРІВ У ПІДТРИМЦІ СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ	25
5.1. Просування ратифікації Стамбульської конвенції	26
5.2. Моніторинг та забезпечення виконання конвенції	29
5.3. Залучення парламентів до моніторингу ГРЕВІО	44
5.4. Які існують структури та механізми для просування виконання? 50	
5.5. Підводячи підсумки	53

6. ВНУТРІШНІЙ ДОСВІД ТА ЗОВНІШНІ СОЮЗИ	55
6.1. Внутрішній досвід	55
6.2. Зовнішні союзи та досвід	56
7. ВИСНОВКИ	57
ДОДАТОК 1. КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ДЛЯ ПАРЛАМЕНТАРІВ: ЯК ПІДТРИМАТИ СТАМБУЛЬСЬКУ КОНВЕНЦІЮ	58
ДОДАТОК 2. ТЕХТ СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА БОРТЬБУ ІЗ ЦИМИ ЯВИЩАМИ (CETS NO. 210)	65
ДОДАТОК 3. ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	99
Вибрані джерела Ради Європи	99
Інші публікації	103
Вибрані міжнародні інструменти	104
Міжнародні інструменти	104
Регіональні інструменти	104
Інші корисні посилання	105

Скорочення

CEDAW	Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок
Комітет CEDAW	Комітет ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок
CETS	Серія договорів Ради Європи
Комітет Сторін	Комітет Сторін Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульської конвенції)
КЖГ	Каліцтво жіночих геніталій
ГРЕВІО	Група експертів з дій проти насильства стосовно жінок і домашнього насильства
HELP	Навчання у сфері прав людини для працівників системи правосуддя
Стамбульська конвенція	Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами
НО	Неурядова організація
ПАРЄ	Парламентська асамблея Ради Європи

Словник основних термінів

Насильство стосовно жінок: всі акти насильства стосовно жінок за гендерною ознакою, результатом яких є або може бути фізична, сексуальна, психологічна або економічна шкода чи страждання, яких зазнають жінки, у тому числі погрози таких дій, примус або свавільне позбавлення волі, незалежно від того, чи відбувається це в публічному або приватному житті.

Домашнє насильство: всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні, або незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні.

Гендер: соціально закріплені ролі, поведінка, діяльність і характерні ознаки, які певне суспільство вважає належними для жінок та чоловіків. Стамбульська конвенція визнає, що гендерні стереотипи можуть сприяти прийнятності насильства стосовно жінок для деяких людей.

Насильство стосовно жінок за гендерною ознакою означає насильство, яке спрямоване проти жінки через те, що вона є жінкою, або яке зачіпає жінок непропорційно.

Гендерне стереотипування: Гендерні стереотипи - це упереджені уявлення, які довільно призначають чоловікам і жінкам риси та ролі, визначені та обмежені їхньою статтю.

Рада Європи: відстоювання прав жінок, прагнення досягти гендерної рівності та покласти край насильству стосовно жінок і домашньому насильству

Коротко про Раду Європи

Рада Європи є провідною організацією із захисту прав людини континенту. Усі 47 держав-членів підписалися під [Європейською конвенцією з прав людини](#) - договором, спрямованим на захист прав людини, демократії та верховенства права. Рада Європи активно пропагує захист жінок та дівчат від насильства за гендерною ознакою. Прийняття [Конвенції про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами](#) (Стамбульська конвенція) надійно закріпило Раду Європи у ролі провідної організації з просування гендерної рівності, відстоювання прав людини для жінок та подолання насильства за гендерною ознакою.

Чи знаєте ви...?

Стамбульська конвенція набула чинності у 2014 році, трохи більше ніж три роки після її прийняття - це чітке свідчення прихильності Європейських держав до цінностей та принципів, закріплених у конвенції.

Парламентська асамблея Ради Європи: боротьба з насильством стосовно жінок

[Парламентська Асамблея](#) складається з 648 членів, які належать до парламентів 47 держав-членів Ради Європи. Вона виступає від імені 830 мільйонів європейців та є демократичною совістю європейського континенту.

Асамблея послідовно та наполегливо осуджує насильство стосовно жінок як одне з найбільш серйозних та поширених порушень прав людини. У 2006 р. група відданих цій справі парламентарів [заснувала Парламентську мережу «Жінки вільні від насильства»](#)¹ з метою активного залучення парламентарів на всіх рівнях, скрізь у Європі та поза її межами, до підвищення рівня обізнаності щодо цього серйозного порушення прав людини та ініціювання, заохочення і просування змін у законодавстві та політиці з метою покласти край насильству за гендерною ознакою..

У 2008 р. Асамблея закликала до запровадження обов'язкових стандартів щодо насильства стосовно жінок² - стандартів, які зрештою були закріплені у Стамбульській конвенції. Асамблея брала активну участь у переговорах щодо Стамбульської конвенції та у підготовці її проекту . Це означає, що демократично обрані представники європейських громадян мали можливість формувати зміст найбільш прогресивного правозахисного договору про подолання насильства стосовно жінок.

Значною інновацією Стамбульської конвенції є залучення національних парламентів до моніторингу виконання конвенції. Також важливо те, що, Стамбульська конвенція передбачає значну роль для Парламентської Асамблеї Ради Європи, якій пропонується регулярно здійснювати критичний перегляд виконання конвенції.

1 Бажаєте дізнатися, хто представляє ваш парламент у мережі «Жінки вільні від насильства»? Перелік учасників доступний в мережі інтернет за адресою: <https://pace.coe.int/en/pages/network-violence-women> (Доступ: 22 жовтня 2019 р.).

2 Див. [Резолюцію 1635 \(2008\)](#) та [Рекомендацію 1847 \(2008\)](#) ПАРЕ - Боротьба з насильством проти жінок: на шляху до конвенції Ради Європи.

1. Яка мета цього посібника?

Стамбульська конвенція Ради Європи - це найбільш прогресивний та амбітний міжнародний правозахисний договір, спрямований на припинення насильства стосовно жінок. Він отримав дві престижні міжнародні премії³, і його часто називають «золотим стандартом»⁴ у протидії насильству за гендерною ознакою.

З моменту свого прийняття у квітні 2011 р., конвенція справляє позитивний вплив по всій Європі. Вона допомогла привернути увагу суспільства до термінової необхідності у заходах, спрямованих на протидію насильству стосовно жінок та домашньому насильству. Конвенція спровокувала та надихнула важливі прогресивні зміни у національній політиці та політиці щодо насильства за гендерною ознакою. Вона висунула на передній план потребу в створенні більше притулків та послуг для жінок, які стали жертвами насильства. Крім того, конвенція надала поштовх до дуже потрібного публічного обговорення проблем, пов'язаних із сексуальним насильством, зокрема, зґвалтуванням.

Але навіть найпотужніші стандарти зможуть призвести до довготривалих позитивних змін лише тоді, коли країни підпишуть, ратифікують та повністю виконуватимуть конвенцію. У цьому відношенні, парламенти та парламентарі відіграють визначальну роль. Вони здатні надати демократичної легітимності заходам, спрямованим на впровадження в дію договору, створити міцну законодавчу та політичну базу для подолання насильства стосовно жінок та здійснювати моніторинг їх ефективного дотримання.

3 У 2012 р. Іспанська Обсерваторія з питань домашнього та гендерного насильства презентувала Раді Європи свою найвидатнішу Нагороду за досягнення у сфері викоринення гендерно-обумовленого насильства за підготовку Стамбульської конвенції. У 2015 р. конвенція отримала престижну Нагороду Бачення від Всесвітньої ради майбутнього, Міжпарламентської спілки та організації ООН-Жінки на знак визнання її внеску до боротьби проти насильства стосовно жінок.

4 Виступ Лакшмі Пурі, колишньої заступниці Виконавчого директора організації ООН-Жінки на побічному заході Ради Європи «Насилля стосовно жінок - наша турбота, наша відповідь» в межах 57-ї Сесії Комісії ООН зі становища жінок; Нью-Йорк, 4 березня 2013 р., доступ за адресою: www.unwomen.org/en/news/stories/2013/3/remarks-by-lakshmi-puri-at-csw57-side-event (Доступ: 22 жовтня 2019 р.).

Важлива роль законодавчого органу у затвердженні державних бюджетів та забезпеченні нагляду за діями виконавчих органів робить його ключовою зацікавленою стороною у боротьбі проти насильства за гендерною ознакою.

Цей посібник прагне бути практичним ресурсом для парламентарів усього політичного спектру та будь-яких політичних систем, незалежно від того, чи ратифікувала їх країна Стамбульську конвенцію, чи ні. Його мета - зміцнити парламентські знання про конвенцію та підтримати активну роль парламентарів по всій Європі у просуванні її ратифікації та виконання. У ньому також надані приклади⁵ того, як парламентарі можуть застосовувати свої законодавчі, наглядові та інші функції заради подолання насильства стосовно жінок та домашнього насильства.

5 Цей посібник ґрунтується на інтерв'ю з членами Парламентської асамблеї, а також відповідях на анкету, розіслану національним парламентам делегаціям у березні 2019 року через [Європейський центр парламентських досліджень і документації \(ECPRD\)](http://www.assembly.coe.int/LifeRay/EGA/WomenFFViolence/IstanbulQuestionnaire-EN.pdf), яка доступна на вебсайті Комітету Асамблеї з питань рівності та недискримінації за адресою <http://www.assembly.coe.int/LifeRay/EGA/WomenFFViolence/IstanbulQuestionnaire-EN.pdf>.

2. Лихо насильства стосовно жінок

Насильство стосовно жінок та домашнє насильство залишається одним з найпоширеніших порушень прав людини у світі. Воно зачіпає жінок з усіх сфер суспільства, незалежно від їхнього культурного, релігійного, економічного, соціального чи

географічного статусу. За глобальними оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я, кожна третя жінка у світі зазнає гендерно-обумовного насильства на протязі свого життя.⁶

Європа не є винятком. Кожного дня скрізь на нашому континенті жінки зазнають психологічних та фізичних знущань, домагань, переслідувань, ґвалтування та каліцтва, вступають до шлюбу під примусом з боку родини або піддаються стерилізації проти волі. Результати опитування, проведеного Агенцією Європейського Союзу з основоположних прав, свідчать, що від 45% до 55% жінок та дівчат у Європейському Союзі віком від 15 років були жертвами сексуальних домагань.⁷ Національні опитування свідчать про поширеність домашнього, сексуального та інших форм насильства стосовно жінок.

Гендерно обумовлене насильство має нищівні наслідки для його жертв і для суспільства в цілому. Без невідкладного визнання масштабу та впливу цього лиха ми не зможемо ефективно боротися за подолання насильства стосовно жінок і домашнього насильства.

6 Оцінки. доступні за адресою www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women (Доступ: 22 жовтня 2019 р.).

7 Результати опитування доступні за адресою <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey> (Доступ: 22 жовтня 2019 р.).

3. Стамбульська конвенція: всеосяжна політико- правова база для подолання насильства за гендерною ознакою

Стамбульська конвенція⁸ - це новаторський міжнародний юридично зобов'язуючий акт, спрямований на викоринення насильства стосовно жінок та домашнього насильства.

Державам, які її ратифікували, конвенція надає комплексну базу політики та заходів для запобігання та протидії насильству стосовно жінок і домашньому насильству, які спираються на передовий досвід. Конвенція була створена у Європі, але має глобальне значення. Її підготовлено із розумінням того, що заходи з вирішення глобальних проблем, пов'язаних із насильством за гендерною ознакою, не слід обмежувати певним географічним місцем. Будь-яка держава може приєднатися до конвенції або використовувати її як робочий проект національних та регіональних законодавчих актів та політики.

Сила конвенції полягає в її всеосяжності та неухильній спрямованості на протидію першопричинам насильства стосовно жінок та домашнього насильства. У цьому розділі викладені основні принципи конвенції та продемонстровані її можливості наблизити нас до створення суспільства, вільного від гендерно-обумовленого насильства.

Стамбульська конвенція ... це маніфест, який проголошує бачення суспільства, де жінки не підпорядковані чоловікам і досягнута повна гендерна рівність.⁹

8 На 30 червня 2019 р. конвенцію ратифікували 34 держави і підписали 11 держав-членів та Європейський союз. Не впевнені, чи підписала та ратифікувала Стамбульську конвенцію ваша країна? Дивіться [таблицю підписів та ратифікацій](http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210/signatures) за адресою www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210/signatures (доступ: 22 жовтня 2019 р.).

9 «Стамбульська конвенція про запобігання насильству стосовно жінок: досягнення та виклики», Доповідь ПАРЄ, 8 червня 2019 р., док. 14908, §12).

3.1. Стамбульська конвенція: мета та сфера застосування

Метою конвенції є подолання насильства стосовно жінок та домашнього насильства і забезпечення для жінок основоположного права людини на життя, вільне від насильства. Сфера застосування конвенції охоплює всі форми насильства стосовно жінок, у тому числі домашнє насильство, яке зачіпає жінок непропорційно. Наріжними каменями конвенції є попередження насильства, захист жертв та кримінальне переслідування порушників. Конвенція визнає, що боротьба проти гендерно обумовленого насильства може бути ефективною лише за умови втілення державами цілісної та координованої політики..

Чотири принципи Стамбульської конвенції

- ▶ Недопущення
- ▶ Захист
- ▶ Кримінальне переслідування
- ▶ Комплексна політика

3.1.1. Кого захищає конвенція?

Головним об'єктом захисної дії Стамбульської конвенції є жінки, з простої причини: конвенція прагне протидіяти формам насильства, яких зазнають виключно жінки, тому що вони жінки (наприклад, каліцтво жіночих геніталій або примусові аборти), або яких жінки зазнають непропорційно у порівнянні з чоловіками (домашнє насильство, примусовий шлюб, примусова стерилізація, зґвалтування та інші форми сексуального насильства, сексуальні домагання або переслідування).

Стамбульська конвенція заохочує держави-сторони застосовувати її положення до усіх, хто підпадає під загрозу або вплив домашнього насильства, зокрема до постраждалих чоловіків, дітей та літніх людей. Цим визнається той факт, що чоловіки також зазнають певних видів насильства, на які поширюється Стамбульська конвенція, хоча й не так часто та, зазвичай, у менш тяжких формах.

3.1.2. Яких дій вимагає конвенція від держав?

Права людини часто формулюються як поведінка, від якої держави повинні утримуватися: державні посадові особи не мають права катувати людей,

піддавати їх дискримінації або безпідставно обмежувати їхнє право на свободу самовираження. Так само, органи державної влади та інші особи, які діють від імені держави, мають утримуватися від актів насильства стосовно жінок. Але держави також мають позитивні зобов'язання. Цей аспект їхніх міжнародних зобов'язань є особливо важливим у контексті насильства стосовно жінок та домашнього насильства, яке частіше вчиняють приватні особи, а не державні службовці. Відповідно, до Стамбульської конвенції включений і в ній закріплений принцип «належної уваги», який визначено як зобов'язання держав забезпечувати «недопущення, розслідування, покарання та забезпечення компенсації стосовно актів насильства, які вчинені недержавними учасниками» (стаття 5).

Крім того, вирішальне значення має визнання того, що насильство стосовно жінок та домашнє насильство не трапляються у вакуумі. Вони процвітають у такому суспільстві, де шкідливі ставлення, упередження, гендерні стереотипи та гендерно упереджені звичаї або традиції потурають або сприяють поведінці, яка принижує жінок та виставляє їх неповноцінними. Це плідне середовище для насильства стосовно жінок, в тому числі домашнього насильства. Тому Стамбульська конвенція вимагає від держав вжити низку заходів, спрямованих на недопущення насильства, захист його жертв та кримінального переслідування порушників за допомогою координованих дій та політики.

Недопущення

У конвенції міститься загальне зобов'язання не допускати насильства стосовно жінок і детально викладені попереджувальні заходи, спрямовані на:

- ▶ заохочення зміни ставлення та поведінки, що потурають насильству стосовно жінок;
- ▶ підвищення обізнаності громадськості з різними формами насильства за гендерною ознакою, щоб їх розпізнавати і осуджувати, де б вони не траплялися;
- ▶ включення навчальних матеріалів з питань рівності до учбових програм на всіх рівнях освіти з метою навчити дітей взаємній повазі у стосунках;
- ▶ підготовку всіх відповідних спеціалістів, які працюють з жертвами насильства, з питань недопущення та виявлення такого насильства;
- ▶ розробку лікувальних програм для осіб, які вчинили домашнє насильство та сексуальні злочини, спрямованих навчити їх поважати жінок та обирати ненасильницьку поведінку.

Захист

Ефективний захист жінок від гендерно обумовного насильства потребує низки заходів, спрямованих на підтримку тих, кому воно загрожує. З цієї метою конвенція передбачає, що держави мають:

- ▶ класти потреби та безпеку жертв насильства в основу усіх заходів;
- ▶ забезпечити, щоб жертви насильства знали де і як отримати допомогу та створити спеціалізовані служби підтримки для надання медичної допомоги, а також консультацій психологів та юристів;
- ▶ надати притулки та цілодобові (24/7) телефонні лінії допомоги;
- ▶ запровадити нагальні заборонні приписи для виселення кривдника із сімейного житла, а також обмежувальні або захисні приписи;
- ▶ надати захист та підтримку дітям, які стали свідками насильства у своїх сім'ях.

Кримінальне переслідування

Для досягнення справедливості для жертв, притягнення кривдників до відповідальності та подолання безкарності необхідно створити міцну кримінально-правову законодавчу базу: у відповідності зі Стамбульською конвенцією держави-учасниці мають запровадити кримінальну відповідальність (або інші каральні заходи) за різні види насильства, у тому числі:

- ▶ психологічне насильство;
- ▶ переслідування;
- ▶ сексуальне насильство, у тому числі зґвалтування;
- ▶ сексуальне домагання;
- ▶ примусовий шлюб;
- ▶ каліцтво жіночих геніталій;
- ▶ примусовий аборт та примусова стерилізація. Держави-учасниці також повинні:
- ▶ забезпечити належне покарання за усі ці види насильства;
- ▶ забезпечити, щоб культура, релігія, традиція та інші особисті причини не розглядалися як виправдання кримінальної поведінки, ані у законодавстві, ані на практиці;
- ▶ забезпечити жертвам та їхнім дітям доступ до спеціалізованих захисних заходів під час розслідувань та судових проваджень;
- ▶ забезпечити, щоб правоохоронні органи невідкладно реагували на звернення про допомогу, належним чином керували небезпечними

ситуаціями та швидко розслідували усі звинувачення про насильство стосовно жінок.

Комплексна політика

Ефективної протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству не можна досягти некоординованими та випадковими заходами. Викорінювання першопричин та ознак гендерно обумовленого та домашнього насильства потребує узгоджених зусиль з боку різних учасників, у тому числі поліції, системи правосуддя, соціальних служб, органів захисту прав дітей, працівників охорони здоров'я, жіночих громадських організацій та інших відповідних партнерів. Стамбульська конвенція визнає цю потребу та закликає до цілісної відповіді насильству через комплексну, всеосяжну та координовану політику, у центрі якої - потреби потерпілих.

Через п'ять років після набуття чинності, на думку Асамблеї Конвенція вже справляє відчутний та позитивний вплив. Вона сприяє підвищенню обізнаності серед потерпілих та підвищенню обізнаності у суспільстві в цілому... Дискусії з можливої ратифікації... стали поштовхом до дебатів навколо насильства стосовно жінок, його обсяг і вплив на потерпілих, та невідкладність боротьби з ним заради врятування життя.¹⁰

3.2. Протидія дезінформації про Стамбульську конвенцію

Усі дії, яких вимагає Стамбульська конвенція, підпорядковані меті подолання насильства стосовно жінок - ціль, про яку ми всі повинні бути в змозі домовитися. Але за останні декілька років ми спостерігаємо, скрізь у Європі та поза її межами, зворотну реакцію проти забезпечення прав людини для жінок. Мабуть не дивно, що ця зворотна реакція залишила відбиток на Стамбульській конвенції, уповільнюючи хід її широкої ратифікації та виконання. Ці явища вимагають уваги та дій парламентарів. Вони є наступом на прогресивну нормативну базу, встановлену європейськими державами, які колективно провели переговори, підготували та одно-стайно затвердили Стамбульську конвенцію завдяки важливому внеску демократично обраних парламентарів.

10 «Стамбульська конвенція про запобігання насильству стосовно жінок: досягнення та виклики», Доповідь ПАРЄ, 8 червня 2019 р., док. 14908, 58.

3.2.1. Що ви можете робити для протидії нападам на Стамбульську конвенцію та розвіяння хибних уявлень про неї

Знайте, хто стоїть поза цими нападами: це досить «нечестивий союз» релігійних, ультра-консервативних груп та самопроголошених «поборників прав чоловіків», які розповсюджують неправдиві розповіді про Стамбульську конвенцію. Вони оспорюють права та поняття, що вже давно прийняті у міжнародному праві прав людини. Вони мають на меті підірвати саму ціль, якої прагне досягти Конвенція: викорінення нерівності між жінками та чоловіками, яка є плідним підґрунтям насильства за гендерною ознакою..

Виступайте проти дезінформації, тому що мовчати, поки інші розповсюджують брехню про Стамбульську конвенцію, означає відмовитися від здобутків, яких досягла конвенція у сфері захисту прав людини для жінок.

Наголошуйте на фактах: ваша публічна підтримка конвенції має вирішальне значення для забезпечення її максимального впливу. Використовуйте традиційні ЗМІ та соціальні мережі, інтерв'ю та інші засоби висвітлення цілей Стамбульської конвенції: захистити жінок від насильства за гендерною ознакою. Підкреслюйте основні переваги та досягнення конвенції.

Потрібна додаткова інформація?

Рада Європи розробила брошуру-посібник у [зручному форматі запитань та відповідей](#), спрямований на викриття та виправлення хибних уявлень про Стамбульську конвенцію. Усі парламентарі запрошуються користуватися цією брошурою, яка доступна на 20 мовах, під час обговорень чи дебатів про справжні цілі Стамбульської конвенції.¹¹

¹¹ Брошура питань та відповідей доступна за адресою <https://rm.coe.int/native/168094ef40> (Доступ: 22 жовтня 2019). <https://rm.coe.int/prems-122418-gbr-2574-brochure-questions-istanbul-conventionweb-16x16/16808f0b80>

4. Як здійснюється моніторинг виконання Стамбульської конвенції?

Конвенція передбачає механізм моніторингу для оцінки ефективності практичного втілення її положень. Цей механізм ґрунтується на двох окремих, але тісно пов'язаних стовпах: **Група експертів з дій проти насильства стосовно жінок і домашнього насильства** (ГРЕВІО) - незалежний експертний орган, та **Комітет сторін** - політичний орган, до складу якого входять офіційні представники держав, що підписали конвенцію. Їх висновки та рекомендації допомагають забезпечити дотримання державами вимог конвенції та гарантувати її довгострокову ефективність.

4.1. Звітування держав

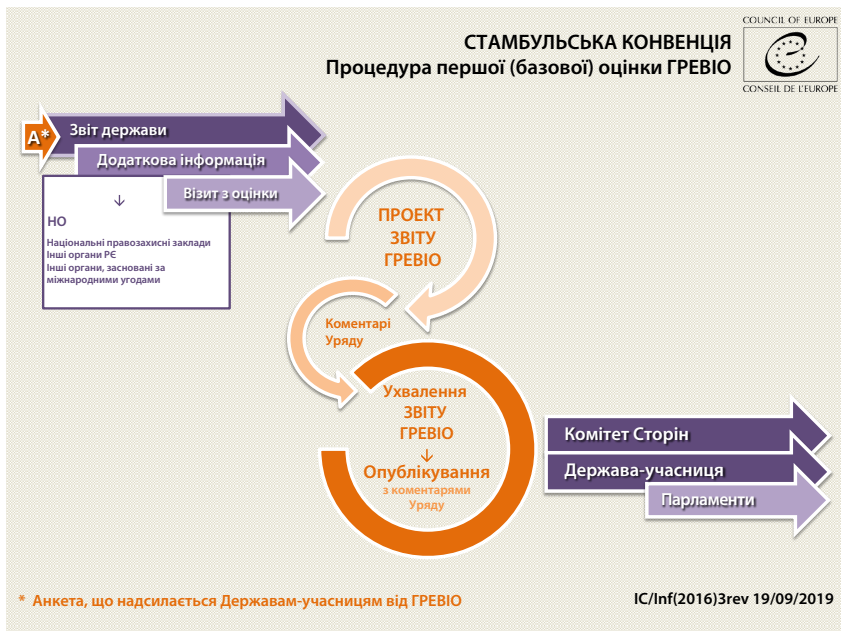
В основі **наглядового механізму**, встановленого Стамбульською конвенцією, лежить процедура **оцінки заходів кожної країни**, яку виконує ГРЕВІО, спираючись на державні звіти та збір додаткової інформації¹². На малюнку 1 зображений робочий процес першої (базової) оцінки ГРЕВІО. Держави-учасниці мають звітувати про законодавчі та інші заходи щодо впровадження в дію всіх положень Стамбульської конвенції, використовуючи **анкету**¹³ ГРЕВІО. На підставі інформації, отриманої від держави, та тінювих звітів неурядових організацій (НО) або національних правозахисних закладів ГРЕВІО виконує комплексну оцінку статусу виконання конвенції. Як зображено на малюнку 1, процес моніторингу ґрунтується на діалозі між наглядовим органом та широким спектром національних учасників..

12 Докладніше про моніторинг ГРЕВІО та її перший (базовий) раунд оцінки викладено за адресою: www.coe.int/en/web/istanbul-convention/about-monitoring1 та www.coe.int/en/web/istanbul-convention/steps-in-the-first-baseline-evaluation-procedure (Доступ до обох: 23 жовтня 2019 р.).

13 Анкета ГРЕВІО доступна за адресою: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805c95b0>. (Доступ: 23 жовтня 2019 р.)

Малюнок 1 – Схема процедури першої (базової) оцінки ГРЕВІО.

© Вебсайт Стамбульської конвенції

4.2. Процедура термінового розслідування

Стамбульська конвенція також передбачає спеціальну **процедуру термінового розслідування**¹⁴, яка дає можливість вживати термінові заходи, спрямовані на «запобігання тяжким, серйознішим або стійким формам насильства стосовно жінок»¹⁵. Якщо ГРЕВІО робить висновок, що ситуація вимагає негайної уваги, вона може розпочати процедуру розслідування та запросити відповідну державу терміново подати окремий звіт.

14 Докладніше за адресою: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DispIayDCTMContent?documentId=0900001680462547> (Доступ: 23 жовтня 2019 р.).

15 Пункт 358 **пояснювальної доповіді** до Стамбульської конвенції, яка доступна за адресою: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210> (Доступ: 23 жовтня 2019 р.).

4.3. Загальні рекомендації

Нарешті, ГРЕВІО може ухвалити рекомендації, які не адресовані конкретній країні, а розглядають питання, що стосуються усіх держав-учасниць. Ця процедура дає можливість ГРЕВІО розробити рекомендації з ефективного виконання всіх положень конвенції шляхом пояснення основних тем та понять.

4.4. Моніторинг виконання Стамбульської конвенції: у чому полягає роль парламентів?

За своїм змістом Стамбульська конвенція є знаковим інструментом. Але цей документ є також новаторським в силу статті 70, яка однозначно передбачає роль парламентів у моніторингу її виконання.

Стаття 70

1. Національним парламентам пропонується брати участь у моніторингу заходів, ужитих для виконання цієї Конвенції.
2. Сторони подають звіти ГРЕВІО до своїх національних парламентів.
3. Парламентській Асамблеї Ради Європи пропонується регулярно розглядати питання виконання цієї Конвенції.

Стамбульська конвенція - єдиний міжнародний правозахисний інструмент, який чітко визнає важливість залучення національних парламентів до оцінки виконання міжнародного договору. Уряди зобов'язуються запрошувати національні парламенти до участі у моніторингу. Вони також повинні подавати звіти ГРЕВІО у парламент для консультації. Крім того, Стамбульська конвенція зобов'язує Парламентську асамблею регулярно стежити за тим, як держави-учасниці виконують цей міжнародний договір. Це гарантує, що проблема насильства стосовно жінок регулярно потрапляє до політичного порядку денного Ради Європи.

5. Роль парламентарів у підтримці Стамбульської конвенції

Насильство стосовно жінок є порушенням прав людини. Відсутність чіткої позиції з цього приводу з боку політичних лідерів сприяє намаганням віднести таке насильство до сфери приватного життя і допомагає увічненню та навіть потуранню актам насильства стосовно жінок та домашнього насильства. Отже, викорінювання насильства за гендерною ознакою має стати пріоритетом і турботою всіх: виконавчих, законодавчих та судових органів, структур громадянського суспільства, правозахисних органів, груп захисту прав жінок та інших неурядових організацій, професійних асоціацій та профспілок, засобів масової інформації та приватного сектору, наукових закладів та громадських груп, регіональних та міжрегіональних організацій, а також широкої громадськості.

Як законотворці і політики, парламентарі часто виконують важливу роботу з ратифікації міжнародних і регіональних правозахисних інструментів та забезпечення відповідності національного законодавства тим стандартам, які ці інструменти встановлюють. Вони зобов'язані притягувати уряди до відповідальності за втілення норм, до яких ті приєдналися. Вони ухвалюють допоміжне законодавство та затверджують необхідні бюджети для того, щоб перетворити слова на дії. Всі ці функції означають, що парламентарі відіграють унікальну роль як основні прихильники та пропагувачі міжнародних договорів, у тому числі Стамбульської конвенції. Крім того, як обрані представники вони створюють життєво необхідний зв'язок між тими, хто приймає політичні рішення, та їхніми виборцями, що можна використовувати для просування кращого розуміння цілей та переваг Стамбульської конвенції.

Чи знаєте ви...?

Доповідь Асамблеї щодо Стамбульської конвенції закликає до вольових дій задля подолання насильства стосовно жінок та протидії наступу на права людини для жінок.

Бажаєте дізнатися більше?

Читайте [доповідь](#)¹⁶, дивіться [Резолюцію Асамблеї № 2289 \(2019\)](#) та відвідайте [вебсайт](#) Комітету ПАРЕ з рівних прав і недопущення дискримінації.¹⁷

5.1. Просування ратифікації Стамбульської конвенції

На 30 червня 2019 р. Стамбульську конвенцію ратифікували майже три чверті держав-членів Ради Європи. Але досягнення парламентської згоди на ратифікацію не завжди проходить гладко. Подеколи ратифікації завадить затяжний процес картування відповідності країни нормам конвенції та повільний хід підпорядкування національного законодавства її вимогам. В інших випадках прогрес уповільнює дезинформація та безґрунтовні занепокоєння. Парламентарі зобов'язані працювати над усуненням невідповідності національного законодавства і практики вимогам конвенції та розвіюванням шкідливих міфів.

Варто зауважити, що сучасні популістські та реакційні рухи не залишаються поза дверима парламенту. Інколи самі парламентарі стають обструкційною силою, перешкоджаючи ратифікації Стамбульської конвенції заради короткострокової політичної вигоди. Подолання цих перешкод, як і припинення насильства стосовно жінок та домашнього насильства, потребує сталої політичної рішучості та політичного лідерства, і парламентарі повинні подавати приклад у цьому.

5.1.1. Прийняття інформованих рішень за участю широкого спектру відповідних зацікавлених сторін

- ▶ Перед ратифікацією конвенції в парламенті Естонії Рійгікогу, парламентський комітет з юридичних питань обговорив на відкритому засіданні у травні 2016 р., які законодавчі зміни можуть бути

16 <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?fileid=27718&lang=2> (Доступ: 23 жовтня 2019 р.).

17 Резолюція ПАРЕ № 2289 доступна за адресою <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28017&lang=en> (Доступ: 23 жовтня 2019 р.).

необхідні для приведення естонського законодавства у відповідність з нормами Стамбульської конвенції. Участь у засіданні взяли міністр юстиції, міністр соціального захисту, представники міністерства внутрішніх справ, поліції та прокуратури, та судді. Також присутні були голова Естонської спілки жіночих притулків, голова жіночого центру, член правління Естонського Союзу за дитячий добробут і психотерапевт.

5.1.2. Що ви можете робити для просування ратифікації у вашій країні?

- ▶ Нагадуйте виконавчій владі та колегам-парламентарям, що захист прав людини, подолання насильства стосовно жінок та припинення домашнього насильства є їхнім зобов'язанням, покликанням та обов'язком.
- ▶ Битва за припинення гендерно обумовного насильства ще далека від перемоги. Наведіть достовірні статистичні дані для ілюстрації масштабів цього лиха.
- ▶ Під час слухань або заходів з підвищення обізнаності, дайте слово потерпілим, які можуть пояснити руйнівний вплив бездіяльності влади щодо актів насильства стосовно жінок.
- ▶ Підкреслюйте важливість співробітництва між усіма державами-членами Ради Європи: ратифікація конвенції сприятиме гармонізації законодавства і політики та зміцненню зусиль усіх держав-членів, спрямованих на викорінення насильства стосовно жінок і подолання домашнього насильства.
- ▶ Вимагайте від виконавчої влади провести картування існуючого законодавства, політики, судової та адміністративної практики на відповідність нормам Стамбульської конвенції, щоб виявити випадки несумісності.
- ▶ Дізнайтеся, які (парламентські) заходи будуть необхідні для виконання вимог конвенції.
- ▶ Зробіть ратифікацію інклюзивним процесом, під час якого можна знайти відповідь на обґрунтовані занепокоєння щодо наслідків приєднання до конвенції та надати відсіч тим, хто навмисне розповсюджує неправду.
- ▶ Викривайте справжню природу критики як наступ на права людини для жінок. Коли громадські діячі висловлюють непродумані, або навіть навмисно провокативні судження, це може означати (або бути розцінене як) потурання насильству стосовно жінок - злочину, якого не можна виправдати за жодних обставин.

- ▶ Вчіться на успіхах інших: в той час, як все більше країн ратифікують Стамбульську конвенцію та проходять моніторинг ГРЕВІО, дізнайтеся про позитивний вплив, який справляє конвенція на зміцнення законодавчої та політичної бази скрізь у Європі для недопущення та боротьби з насильством за гендерною ознакою.

Потрібна додаткова інформація?

Власні оцінки Парламентської асамблеї вказують на прогрес, якого вже досягнуто у боротьбі з насильством стосовно жінок та домашнього насильства завдяки Стамбульській конвенції. Відповідні доповіді можна знайти на вебсайті Парламентської мережі «Жінки, вільні від насильства» та у Додатку 3 до цього посібника. Також ви можете переглянути звіти та інформаційні ресурси ГРЕВІО та звернутися до заяв Генерального доповідача Асамблеї з питань насильства стосовно жінок, які доступні на вебсайті Комітету Асамблеї з рівних прав і недопущення дискримінації.

5.1.3. Робота, спрямована на відлік застережень

Обов'язки парламентарів не закінчуються просуванням ратифікації Стамбульської конвенції. Національні парламенти також часто залучаються до прийняття рішень про застереження та їх відлік. Застереження дозволяють державам обмежувати зобов'язання, які вони беруть на себе коли приєднуються до міжнародного договору, але застереження можуть бути відкликані у будь-який час. Оскільки застереження є виключенням з єдиного втілення нормативних положень, викладених у Стамбульській конвенції, застереження завжди повинні мати тимчасовий характер. Отже, парламентарі мають виявляти ініціативу та регулярно перевіряти, чи є потреба у застереженні. Робота, спрямована на зняття застережень, забезпечить повну ефективність гарантій, закладених у Стамбульській конвенції.

Чи знаєте ви...?

Стамбульська конвенція обмежує застосування застережень. Згідно зі статтею 78, застереження дозволені лише стосовно вичерпного переліку декількох положень у пункті 2. Держави повинні вказати причину, чому вони бажають зробити застереження. Усі застереження підлягають періодичному перегляду.

5.1.4 Пропагування універсальної ратифікації Стамбульської конвенції

Адвокація ратифікації має глобальний вимір. Парламентарі відіграють важливу роль у роботі, спрямованій на досягнення універсальної ратифікації конвенції. Це має бути спільною метою, оскільки усі жінки повинні бути захищені від насильства, де б вони не мешкали.

Як ви можете домагатися універсальної ратифікації?

- ▶ Підкреслюйте глобальне значення конвенції та можливість її використання як робочого проекту заходів як на національному, так і на міжнародному рівні.
- ▶ Підвищуйте обізнаність з конвенцією та наголошуйте на її успіху на багатосторонніх форумах та у двосторонніх відносинах.
- ▶ Документуйте та розповсюджуйте інформацію про успіх конвенції: долучайтеся до обміну даних з колегами-парламентарями держав, які ще не ратифікували Стамбульську конвенцію, та пояснюйте, як конвенція допомогла підтримати заходи проти гендерно обумовленого насильства у вашій країні.

Франція: просування універсалізації конвенції

З нагоди 19-го Міжнародного дня боротьби з насильством стосовно жінок [Франція підтвердила свою прихильність та рішучість забезпечувати боротьбу з боку міжнародної спільноти за ліквідацію усіх форм насильства стосовно жінок](#). У 2019 році гендерна рівність, яку президент Франції оголосив провідною темою свого п'ятирічного терміну, була пріоритетом діяльності Франції під час її головування у «Великій сімці» та у Комітеті міністрів Ради Європи. Координуючи зусилля з європейськими та міжнародними партнерами, Франція розпочала кампанію, спрямовану на забезпечення універсального прийняття Стамбульської конвенції ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами.

5.2. Моніторинг та забезпечення виконання конвенції

Ратифікуючи Стамбульську конвенцію, кожна держава бере на себе зобов'язання повністю її виконувати. Це передбачає зміни у внутрішньому законодавстві та політиці з метою приведення їх у відповідність до норм, закріплених у конвенції.

Парламентарі мають у своєму арсеналі різні інструменти для забезпечення повного та швидкого виконання Стамбульської конвенції шляхом ефективного використання своїх законодавчих, політико-формуючих, наглядових та бюджетних повноважень для зміцнення національної бази запобігання насильства стосовно жінок і домашнього насильства та боротьби з цими явищами.

«Національним парламентам пропонується брати участь у моніторингу заходів, ужитих для виконання цієї Конвенції.» (Стамбульська конвенція, стаття 70.1)

5.2.1. Законодавчі дії та формування політики для втілення норм конвенції вдома

Обов'язок парламентарів

Парламентарі є творцями політики та законів. Вони створюють внутрішньополітичну базу для ефективного захисту жінок від насильства, причому їхня діяльність у цій сфері може набувати різних форм. Парламентарі мають спільний з виконавчою владою обов'язок «принести додому» норми, встановлені міжнародними договорами, в тому числі Стамбульською конвенцією.

Зокрема, не всі держави повністю узгодили своє законодавство з нормами, закріпленими у Стамбульській конвенції стосовно зґвалтування - у деяких країнах визначення зґвалтування у статутному праві базується не на відсутності вільно наданої згоди, а на примусі та застосуванні сили. В інших країнах існує термінова необхідність припинити безкарність та виключити вироки, пом'якшені на підставі тверджень, що кривдник діяв з поваги до його культури, традиції, релігії або звичаїв, або заради відновлення своєї «честі». Важливо згадати, що конвенція не тільки не дозволяє суддям скорочувати вироки, але фактично вимагає більш суворого покарання, якщо злочин вчинений членом родини або двома чи більше особами, які діяли разом. Деінше держави ще не запровадили кримінальну відповідальність за каліцтво жіночих геніталій або переслідування. Це тільки деякі з питань, щодо яких законодавчий орган може реально змінити ситуацію.

Австрія: конвенція є стандартом для ініціювання політики у сфері насильства стосовно жінок та домашнього насильства

В Австрії посилання на Стамбульську конвенцію є звичайною практикою для парламентарів під час ініціювання політики щодо гендерно обумовленого та домашнього насильства. Комітетом юстиції Національної

Ради у квітні 2019 р. була запропонована **ініціатива** розробити довгострокову стратегію протидії всім формам насильства стосовно жінок. За цією ініціативою, Національній Асамблеї пропонувалося ухвалити рекомендацію ГРЕВІО, згідно з якою парламент має розробити довгостроковий план або стратегію надання необхідного значення усім формам насильства, визначеним у Стамбульській конвенції, та безперервного довгострокового фінансування сталих та комплексних заходів.¹⁸

Законотворча діяльність з упровадження в дію Стамбульської конвенції

- ▶ Наполягайте на (регулярному) картуванні виконавчою владою несумісності внутрішнього законодавства зі стандартами, встановленими Стамбульською конвенцією.
- ▶ Швидко опрацьовуйте нове або перероблене законодавство, запропоноване виконавчою владою для посилення кримінально-законодавчої бази щодо насильства за гендерною ознакою.
- ▶ Пропонуйте нові проекти законів, коли і якщо це доречно.
- ▶ Виконуйте моніторинг виконання законодавства.

Швеція: лише «Так» означає «Так»

2018 рік ознаменував значний крок вперед у боротьбі з сексуальним насильством у Швеції. Парламент країни прийняв закон, який визнає, що секс без вільної згоди є зґвалтуванням. Іншими словами, секс потребує згоди обох партнерів - якщо її немає, це порушення закону. На підставі цього нового закону жертвам зґвалтування більше не потрібно доказувати, що кривдник застосовував силу або погрожував нею, або що він скористався безпорадним станом постраждалої особи.

Ініціювання політики для протидії насильству стосовно жінок

- ▶ Затверджуйте парламентські плани дій та стратегії, які конкретно стосуються протидії насильству стосовно жінок, та включіть гендерно обумовлене насильство до інших парламентських планів та стратегій.
- ▶ Забезпечуйте застосування гендерного підходу до формування політики та оцінки її впливу.

¹⁸ Див. www.parlament.gov.at/PAKT/VHG/XXVI/A/A_00543/index.shtml (Доступ: 23 жовтня 2019 р.).

- ▶ Вживайте додаткових заходів розширення можливостей для жінок - в економіці, політиці та суспільстві. Мета просування гендерної рівності має бути відображена в освітніх програмах, фінансуванні, наданні послуг та кримінальному судочинстві.
- ▶ Забезпечуйте адаптацію політико-правової бази для ефективного задоволення потреб найбільш вразливих та маргіналізованих жінок, які зазнають численні форми насильства, зокрема, жінок-інвалідів та жінок, які належать до етнічних, національних, мовних, релігійних або сексуальних меншостей.
- ▶ Зміцнюйте жіночі правозахисні організації, у тому числі на масовому рівні.
- ▶ Долучайтеся до ефективної міжвідомчої співпраці з органами виконавчої влади, правоохоронними органами, соціальними та медичними службами, органами захисту прав дітей, прокурорами, суддями, національними правозахисними закладами, засобами масової інформації та громадянським суспільством для поліпшення захисту та допомоги потерпілим, недопущення насильства, а також ефективного розслідування, притягнення до відповідальності та покарання кривдників.

Потрібна додаткова інформація?

Подивіться Глобальну базу даних ООН про насильство стосовно жінок - це онлайн-платформа, що містить обширну та актуальну інформацію про заходи, яких вжито урядами світу для протидії усім формам насильства стосовно жінок. Ця база даних є корисним інструментом для законодавців у пошуку натхнення та передового досвіду.¹⁹

5.2.2. Нагляд

Парламенти європейських країн, у тому числі тих, що приєдналися до Стамбульської конвенції, не мають конкретних механізмів або процедур для забезпечення систематичного нагляду за діями виконавчої влади з виконання Стамбульської конвенції. Але навіть за відсутності спеціального наглядового механізму, правила процедури усіх парламентів передбачають загальні механізми притягнення уряду до відповідальності. Ці механізми можна використовувати для вимагання повного виконання конвенції та

19 Глобальна база даних ООН про насильство стосовно жінок доступна за адресою <http://evaw-global-database.unwomen.org/en> (Доступ: 23 жовтня 2019 р.).

ефективного втілення висновків моніторингу ГРЕВІО. До арсеналу парламентарів належать такі інструменти:

- ▶ письмові або усні запити від окремих парламентарів до міністрів;
- ▶ ретельний огляд звітів виконавчих органів у парламенті про виконання конкретної політики; а також
- ▶ тематичні розслідування.

Більшість з цих інструментів парламентського контролю в тій чи іншій формі використовуються у парламентах скрізь у Європі для нагляду за діями урядів зі впровадження у дію прав та гарантій, закріплених у Стамбульській конвенції.

Португалія: формування політики для впровадження конвенції у дію

У Національній асамблеї Португалії подано три проекти резолюцій, покликаних забезпечити повну відповідність положенням Стамбульської конвенції у сферах засобів масової інформації, доступності притулків та навчання спеціалістів.

- ▶ **Проект резолюції № 2033/XIII/4.^a** рекомендує уряду запровадити кодекс поведінки, спрямований на забезпечення, серед іншого, достатнього висвітлення в новинах справ про домашнє насильство.
- ▶ **Проект резолюції № 1998/XIII/4.^a** оцінює наявну кількість притулків за географічним розташуванням з метою визначення місць, де потреби жертв домашнього насильства не задоволені достатньою мірою.
- ▶ **Проект резолюції № 1976/XIII/4.^a** закликає Міністерство охорони здоров'я, Міністерство юстиції та Міністерство внутрішніх справ забезпечити, серед іншого, належну підготовку спеціалістів (працівників охорони здоров'я, суддів, прокурорів та поліції) у поліпшенні оцінки ризику потерпілих.

Письмові та усні запити

Письмові та усні запити до члена уряду, який зобов'язаний за законом відповідати на такі запити, є істотним інструментом парламентського контролю, який широко використовується щодо Стамбульської конвенції. Запити про виконання конвенції подавалися щодо інформації про розподіл бюджетів для забезпечення належного впровадження конвенції в дію. Парламентські запити стосувалися як конкретних тем, охоплених у конвенції, зокрема примусових шлюбів, каліцтва жіночих геніталій та згвалтування, так і надання послуг та підготовки спеціалістів..

Переваги парламентських запитів

Запити можна використовувати (і використовуються) для:

- ▶ підтримання тиску на уряд, щоб він ратифікував конвенцію;
- ▶ витребування даних, інформації та пояснень про поширення гендерно обумовленого насильства, а також про реформи, які було запроваджено або передбачено та їх (очікуваний) вплив, за допомогою чого можна:
 - визначити прогалини у законодавстві та простір для наступних ініціатив з боку законодавчого органу з посилення боротьби проти насильства стосовно жінок та домашнього насильства;
 - формувати напрямки та масштаб поточних або запланованих реформ;
 - обґрунтувати політичні дискусії та ставити їх на тверду доказову основу.

Ірландія: кампанія за ратифікацію

Ірландія ратифікувала Стамбульську конвенцію у Міжнародний жіночий день 2019 року після завершення останнього законодавчого заходу - ухвалення Законопроекту про кримінальне право (екс-територіальну юрисдикцію) 2018 р. На початку 2019 р. троє членів парламенту надіслали запит до Міністра юстиції та рівності про невирішені питання з ратифікації Стамбульської конвенції та очікувану дату ратифікації, таким чином підтримуючи тиск на уряд аж до останніх днів перед депонуванням ратифікаційної грамоти у Генерального секретаря Ради Європи.²⁰

Усе вищезгадане допомагає парламентарям вести ретельний нагляд за діяльністю виконавчої влади з питань, що входять до сфери застосування Стамбульської конвенції, та притягувати її до відповідальності за роботу з надання чинності договору.

Франція та Португалія: здійснення контролю за урядовою політикою

У Франції під час урядової години в парламенті член Палати представників висловив прикрість з приводу того, що не було виділено бюджету

20 Запити у Ерахтасі у січні, лютому та березні чинили тиск на уряд. Їх можна дивитися за адресою: www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-01-15/408/, www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-02-06/94/ та www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-03-05/213/#pq-answers-213_230 (Доступ до всіх: 23 жовтня 2019 р.).

для забезпечення орендних платежів за квартири, призначені для прийому жертв домашнього насильства, та [запитав](#), що робить уряд для забезпечення практичного функціонування своєї стратегії боротьби з домашнім насильством.²¹

У Національній асамблеї Португалії парламентарі запитали інформацію від уряду з низки питань, зокрема таких:

- ▶ навчальні заходи з домашнього насильства для суддів, працівників Прокуратури та представників органів безпеки;
- ▶ виконання у тюрмах програми для засуджених за домашнє насильство (див. [тут](#));
- ▶ підготовка та запровадження приймальних пунктів для потерпілих (див. [тут](#)); а також
- ▶ заходи, проведені у школах щодо насильства стосовно жінок та насильства у стосунках, у тому числі розповсюдження освітніх матеріалів та навчальні заходи для вчителів (див. [тут](#)).²²

Парламентські запити також використовувалися для отримання інформації про виконання Стамбульської конвенції у Хорватії, Фінляндії, Польщі, Сербії та інших країнах.

Данія: перевірка втілення конкретних рекомендацій ГРЕВІО

Як зафіксовано за період з 2016 по 2019 рік, члени парламенту Данії подали біля 200 запитів, пов'язаних із темами насильства стосовно жінок, 11 з яких стосувалися саме Стамбульської конвенції. Деякі з цих запитів стосувалися дій уряду щодо висновків [звіту з оцінки ГРЕВІО стосовно Данії](#), у тому числі запит до Міністра у справах дітей та соціальних питань, якого запросили пояснити позицію уряду щодо критичних зауважень ГРЕВІО про те, що під час процедури прийняття рішення про опіку Данія не надає достатнього захисту жінкам та дітям, які зазнали домашнього насильства з боку партнера або батька.

21 See <http://questions.assemblee-nationale.fr/q14/14-38772QE.htm> (доступ: 23 жовтня 2019 р.), доступні лише французькою мовою.

22 Запити, наведені у цих посиланнях (доступ: 23 жовтня 2019 р.) доступні лише португальською мовою: www.parlamento.pt/ActividadeParlamentar/Paginas/DetailhePerguntaRequerimento.aspx?BID=108338, www.parlamento.pt/ActividadeParlamentar/Paginas/DetailhePerguntaRequerimento.aspx?BID=107673 та www.parlamento.pt/ActividadeParlamentar/Paginas/DetailhePerguntaRequerimento.aspx?BID=90884.

Розслідування

Ще один важливий спосіб виконання контрольних функцій парламенту - це відкриття тематичного розслідування. Користуючись правом парламентського розслідування, парламентарі можуть дослідити нагальні проблеми захисту прав людини, що викликають занепокоєння, зокрема дотримання країною своїх зобов'язань за Стамбульською конвенцією (або іншими міжнародними договорами з прав людини).

Сполучене Королівство: парламентське розслідування ратифікації

Парламентарі у Сполученому Королівстві скористалися процедурами письмових запитань та відповідей та письмових звернень для отримання інформації про статус ратифікації Стамбульської конвенції Сполученим Королівством в обох палатах: [Палаті громад](#) і [Палаті лордів](#).²³

Італія: парламентський комітет з розслідування феміциду

Спільний комітет з [розслідування проблеми феміциду](#) та всіх форм гендерно обумовленого насильства був створений за рішенням італійського Сенату у січні 2017 року, після ратифікації Італією Стамбульської конвенції. Сенат доручив комітету оцінити поширеність випадків насильства стосовно жінок, які закінчили їхньою смертю та проаналізувати зв'язок між такими вбивствами, будь-якими чинниками структурної дискримінації, а також інституційною реакцією на всі форми насильства, які передували такому фатальному кінцю. Заявлена мета цього розслідування мала три складові:

- ▶ визначення необхідних законодавчих та інших змін для усунення перешкод належному запобіганню цього явища;
- ▶ ефективний захист жінок; і
- ▶ негайна компенсація за скоєні шкідливі наслідки.

Комітет ухвалив свій перший звіт у березні 2018 р. У ньому наданий комплексний огляд таких заходів в Італії, що є гарним прикладом того, як національний парламент може впровадити в дію положення статті 70

23 Див. www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-statement/Commons/2018-10-30/HCWS1048/ та www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-statement/Lords/2018-10-30/HLWS1018/ (Доступ до обох: 23 жовтня 2019 р.).

Стамбульської конвенції щодо ролі національних парламентів у моніторингу заходів ужитих державою-учасницею з виконання конвенції.²⁴

Переваги розслідувань

За допомогою всеосяжного парламентського розслідування можна здобути вкрай необхідну інформацію та дані шляхом збору усних та письмових показів, заслуховування свідків та здійснення візитів, зокрема, до жіночих притулків.

Результати розслідування допомагають виявити недоліки у дотриманні державою мінімальних стандартів з прав людини і таким чином сприяють формулюванню нових законів та політики.

Через сприяння розумінню проблем та можливих рішень на базі доказів, розслідування можуть лягти в основу інформаційних кампаній.

Якщо їх представити у формі, зрозумілій значнішим сегментам суспільства, зібрані таким чином докази можуть висвітлити переваги Стамбульської конвенції та розвіяти поширені хибні уявлення.

Регулярне звітування уряду

У багатьох випадках виконання наглядової функції парламентарями спирається на дані та інформацію виконавчих органів. Це відбувається тому, що уряд координує національну політику, звітує та безпосередньо взаємодіє з ГРЕВІО, а також представляє державу у Комітеті Сторін. Таким чином, виконавча влада володіє інформацією, яку необхідно довести до відома парламенту заради ефективного функціонування системи стримувань і противаг. Отже, парламентарі мають вимагати, щоб уряд сприяв залученню парламенту до моніторингу виконання Стамбульської конвенції.

Що ви можете робити?

- ▶ Вимагайте, щоб виконавча влада регулярно звітувала про дотримання державою своїх зобов'язань за міжнародними договорами у сфері прав людини взагалі та, зокрема, за Стамбульською конвенцією.
- ▶ Порушуйте питання про виконання Стамбульської конвенції під час дебатів з (щорічних) звітів уряду до парламенту про захист прав людини.

24 Див. розслідування з проблеми феміциду за адресою <http://senato.it/leg18/4943?dossier=2310> (Доступ: 23 жовтня 2019 р.).

Албанія: звітування виконавчої влади у парламенті про виконання конвенції

В Албанії спеціально створений комітет з гендерної рівності та запобігання насильству стосовно жінок регулярно запитує інформацію у відповідних міністрів, наприклад, про виконання Національної стратегії з гендерної рівності та супровідний план дій. Він також запитує інформацію про хід звітування до Комітету ООН з ліквідації дискримінації жінок (Комітет CEDAW) та втілення рекомендацій останнього щодо Албанії.

5.2.3 Бюджетні заходи: забезпечення належного фінансування послуг та підтримка громадянського суспільства

Рішуча протидія насильству за гендерною ознакою потребує відповідних фінансових ресурсів. Приєднуючись до Стамбульської конвенції, держави беруть на себе юридичне зобов'язання створювати та вдосконалювати широкий спектр послуг допомоги жертвам та свідкам домашнього насильства та інших форм насильства стосовно жінок, а також їх захисту. Вони також мають забезпечити узгоджену дію всіх учасників. Це зобов'язання має бути відображене у розподілі бюджетних коштів між відповідними міністерствами та іншими структурами. При формуванні національних пріоритетів у політиці, парламентарі зобов'язані ухвалити бюджет, який містить достатнє фінансування, спрямоване на запобігання гендерно обумовленого насильства та підтримку потерпілих.

Австрія: бюджетування, що враховує гендерні аспекти у підтримку цілей конвенції

Федеральна конституція Австрії закріплює мету фактичної рівності між жінками та чоловіками у плануванні бюджетів, отже гендерне бюджетування здійснюється систематично. Під час складання бюджетних проектів кожне федеральне міністерство має сформулювати низку завдань, одне з яких має бути пов'язане з гендерною рівністю. У такій спосіб кожне міністерство повинно обмірковувати, як його діяльність пов'язана з гендерною рівністю та розробити такі завдання та показники, що просуватимуть гендерну рівність у бюджетуванні.²⁵

25 Докладніше, див. Верховенство права в Організації Об'єднаних Націй, [Австрія: Гендерне бюджетування](http://www.un.org/ruleoflaw/blog/portfolio-items/austria-gender-budgeting/), доступ за адресою: www.un.org/ruleoflaw/blog/portfolio-items/austria-gender-budgeting/ (останній доступ 23 жовтня 2019 р.).

Стамбульська конвенція вбудована в ці завдання під рубрикою «Просування всеосяжної гендерної рівності, у тому числі економічної рівності для жінок, подальші заходи з усунення дискримінації та стримування насильства». Заходи, спрямовані на виконання цього завдання, згадані у бюджетному документі, де йдеться про забезпечення легкого доступу до консультаційних закладів для жінок і дівчат, поради та догляд за жінками, які зазнали насильства, а також координуючі програми протидії насильству стосовно жінок.

«Парламент щорічно затверджує державний бюджет, але може ініціювати незначні доповнення до нього. Одне з таких доповнень було ініційоване членом фінської делегації ПАРЄ, що призвело до виділення додаткових коштів на безпечні будинки.» (Відповідь фінського парламенту Едускунта в анкеті [Європейського центру парламентських досліджень та документації](#), травень 2019 р.)

Оцінки ГРЕВІО виявили, що уряди не підкріплюють заявлену рішучість протидіяти гендерно обумовленому насильству необхідним фінансуванням. У деяких країнах зменшення витрат на поліцію призвели до скорочення спеціальних відділів боротьби з домашнім насильством або сексуальними правопорушеннями. В інших країнах державне фінансування притулків та послуг, необхідних жінкам та дівчатам щоб залишити образливі стосунки, залишається вкрай недостатнім. Більш широкі скорочення державного фінансування жіночих правозахисних організацій та інших неурядових організацій з прав людини обмежують їх можливості у підтримці постраждалих. Це не тільки має руйнівні наслідки для постраждалих - нестаток фінансування буквально коштує життя, - але це також недалекоглядно.

Як показують дослідження, гендерно обумовлене насильство справляє тривалий негативний вплив на економіку наших країн (с точки зору витрат на охорону здоров'я, втрачених робочих днів та інших дуже відчутних витрат), а отже і на наше суспільство в цілому.²⁶

26 Див., зокрема: Рада Європи, Відділ гендерної рівності, [Огляд досліджень витрат, пов'язаних з насильством стосовно жінок та домашнього насильства](#), жовтень 2014 р. (доступ: 23 жовтня 2019 р.).

Що ви можете робити?

- ▶ Не дозволяйте бюджетним проблемам мати пріоритет над ефективною протидією насильству стосовно жінок та домашньому насильству.
- ▶ Затвердьте бюджети, що виділяють належні ресурси програмам, послугам та політиці, спрямованим на задоволення потреб постраждалих від насильства стосовно жінок та домашнього насильства.
- ▶ Забезпечте відображення в бюджетах того факту, що домашнє насильство непропорційно зачіпає жінок.
- ▶ Фінансуйте жіночі правозахисні організації та масові рухи належним чином.
- ▶ Призначайте до комітетів з фінансових справ тих членів, які обізнані з питаннями, пов'язаними з гендерною рівністю, та розуміють, що останнє є передумовою викорінення насильства стосовно жінок.

5.2.4. Підвищення обізнаності та створення союзів у протидії насильству за гендерною ознакою

Створення суспільства, вільного від насильства за гендерною ознакою, є завданням не лише політиків та законодавців. Але як політичні діячі та лідери громадської думки, парламентарі мають очолювати зусилля з підвищення обізнаності про наслідки насильства стосовно жінок, порушуючи мовчання та стигму навколо цієї проблеми та кидаючи виклик стереотипам. Вони повинні прокладати шлях до сталих рішень. Сама Стамбульська конвенція є потужним інструментом підвищення обізнаності та адвокації.

Жіночі парламентські мережі: рушійна сила реформ

Багато парламентів серед держав-учасниць Ради Європи ведуть похвальну роботу з неухильної протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству.

Дуже часто самі жінки-парламентарі виступають головними агентами змін: вони пропонують нове законодавство, ініціюють кампанії з підвищення обізнаності, заликають до дебатів, тісно працюють з громадянським суспільством та надають поштовх іншим зусиллям, спрямованим на вирішення цієї проблеми.

У декількох з парламентів делегати-жінки різних частин політичного спектру об'єдналися навколо тем, щодо яких вони всі погоджуються:

просування гендерної рівності, жіноче здоров'я та боротьба з насильством стосовно жінок. Зокрема, у Франції існує Делегація за права жінок в кожній палаті: у Сенаті та в Національній Асамблеї.²⁷

Австрія: парламентарі спонукають до виконання конвенції

У лютому 2014 р., через три місяці після ратифікації конвенції, жінки-члени соціал-демократичної групи у Національній раді Австрії закликали до невідкладного виконання конвенції на одному з регулярних «жіночих сніданків». Вони зібрали підписи парламентарів під зобов'язанням сприяти транспозиції стандартів, закріплених у Стамбульській конвенції, до національних законів та політики. Їхня акція сприяла підвищенню обізнаності із Стамбульською конвенцією та надала підтримку **регіональній адвокаційній кампанії** за участю біля 30 неурядових організацій та мереж НО, «Підписуюсь».²⁸

Підвищення обізнаності в парламенті

Дуже важливо, щоб самі парламентарі добре розуміли гендерне насильство як ендемічну хворобу суспільства, а також зобов'язання, накладені Стамбульською конвенцією на законодавчий орган. Вони повинні шукати та розповсюджувати достовірну інформацію (якісну та кількісну) про насильство стосовно жінок та домашнє насильство, не в останню чергу тому, що збір та аналіз даних є передумовами формування політики, заснованої на доказах, яка буде спроможна дати відповідь на визначені виклики.

Підвищення обізнаності, пропагування та підтримка узгодженого підходу

Завдяки своїй платформі обраних представників, парламентарі також мають добрі можливості для пропагування обізнаності про причини та наслідки гендерно обумовленого насильства та про те, як їх прагне вирішувати

27 Див. www.senat.fr/commission/femmes/ (Сенат) та [www2.assemblee-nationale.fr/15/les-delegations-comite-et-office-parlementaire/delegation-aux-droits-des-femmes/\(block\)/41832](http://www2.assemblee-nationale.fr/15/les-delegations-comite-et-office-parlementaire/delegation-aux-droits-des-femmes/(block)/41832) (Національна Асамблея) (Доступ до обох: 23 жовтня 2019 р.).

28 Дізнайтеся більше про численні адвокаційні заходи, більшість з яких проходили у Балканських державах в межах кампанії на вебсайті «Підписуюсь» (www.potpisujem.org/eng/about_the_campaign.html), на сторінці Facebook (www.facebook.com/ISignCampaign) а також у заключному звіті (www.potpisujem.org/doc/84ec66436b12343cf69d1ec1671a123a.pdf) (доступ до всіх: 23 жовтня 2019 р.).

Стамбульська конвенція, серед тих, хто покликаний забезпечити виконання обіцяного за конвенцією. Зокрема, до них належать:

- ▶ поліція та інші служби першої допомоги особам, які постраждали від насильства
- ▶ працівники сфери охорони здоров'я, консультанти-психологи, соціальні працівники та інші, хто надає догляд та підтримку постраждалим та свідкам;
- ▶ правоохоронні органи, судді, прокурори та інші учасники системи правосуддя, які забезпечують виконання положень кримінального права; а також
- ▶ вчителі та посадові особи системи державної освіти, відповідальні за формування освітніх матеріалів з гендерної рівності, ненасильницького вирішення конфліктів у міжособових стосунках та гендерно обумовленого насильства.

Інформування та залучення громадськості

З метою підвищення обізнаності про насильство стосовно жінок та домашнє насильство, численні форми, яких таке насильство набуває та його вплив на жінок, сім'ю та суспільство в цілому, з метою порушення мовчання, табу та стигми навколо такого насильства, з метою подолання гендерних стереотипів та нерівності, на якій вони засновані, важливо залучити до цієї роботи усіх членів суспільства.

Як обрані представники народу, які мають прямий зв'язок із виборчими округами, парламентарі мають можливість гальванізувати громадську підтримку виконання Стамбульської конвенції та більш широких заходів з ліквідації гендерно обумовленого насильства. Ключовим способом досягнення цієї мети є створення союзів - поза партійними лініями та межами державної влади. Парламентарі здатні об'єднати однодумців серед представників органів влади, національних правозахисних закладів чи офісів омбудсменів, сектору правосуддя, правоохоронних органів, виконавчої влади, неурядових організацій та інших структур громадського суспільства, засобів масової інформації та наукових закладів для того, щоб зробити виконання Стамбульської конвенції інклюзивним і цілісним процесом.

«Члени національних парламентів... повинні займати більш провідну, гучну та помітну позицію у засобах масової інформації для того, щоб просувати та роз'яснити Стамбульську конвенцію, а також пропагувати для загальної громадськості її справжню мету, досягнення

та додану вартість.» («Стамбульська конвенція щодо насильства стосовно жінок: досягнення та виклики»)»²⁹

Через партнерство з громадянським суспільством та міжнародними експертами, а також обмін досвідом зі своїми колегами в інших країнах парламентарі можуть підвищити обізнаність серед громадськості щодо важливості вирішення проблеми гендерної нерівності та насильства стосовно жінок. Водночас вони можуть поглибити власні знання на основі експертних рекомендацій, що інформуватиме їх під час формування політики та прийняття рішень.

Парламентарі майже не обмежені у засобах для того, щоб допомогти всім членам суспільства розпізнати насильство стосовно жінок в усіх його формах, висловлюватися проти нього та надавати підтримку його жертвам там, де це можливо та доречно. До таких можливостей входять онлайн-кампанії, притягування уваги засобів масової інформації до цієї теми, приєднання до протестів, організація конференцій, тощо.

Залучення учасників громадянського суспільства

Групи із захисту прав жінок та інших учасників громадянського суспільства треба залучати на кожній стадії парламентської роботи стосовно Стамбульської конвенції, від початкового формування політики до виконання та моніторингу, в тому числі реагування на висновки ГРЕВІО. Учасників громадянського суспільства треба заохочувати:

- ▶ подавати тіньові звіти до ГРЕВІО;
- ▶ надавати свої зауваження та подавати матеріали до парламентських комітетів;
- ▶ брати участь та виступати на засіданнях відповідних комітетів, робочих груп та пленумів;
- ▶ проводити (формальні та неформальні) масові заходи для збору доказів та поширення інформації.

Існують підтвердження та зростає визнання того факту, що жінки не можуть перемогти у битві проти гендерно обумовленого насильства наодинці. Подолання насильства стосовно жінок є спільним обов'язком кожного члена нашого суспільства. Важливо, що чоловіки та хлопці можуть стати

²⁹ Доповідь ПАРЄ від 8 червня 2019 р., док. 14908, §73. <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref- DocDetails-EN.asp?FileID=27718&lang=EN>

вирішальними прихильниками змін.³⁰ Тому комплексна відповідь на гендерно обумовлене насильство має не тільки розширювати можливості жінок, але також активно залучати чоловіків до досягнення змін у ставленні та колективному розумінні гендерної рівності, необхідних для викорінення соціальних норм, які спричиняють та увічнюють насильство. Оскільки насильство стосовно жінок переважно вчиняють чоловіки, залучення чоловіків до ліквідації гендерних стереотипів, впливу на інших чоловіків, моделювання позитивної поведінки та активної участі у розробці та виконанні програм, спрямованих на недопущення та ліквідацію гендерно обумовленого насильства стосовно жінок, має вирішальне значення. У цьому відношенні парламентарі-чоловіки повинні подавати приклад.

«Рівні права для жінок створюють краще, справедливіше суспільство для всіх... Жінки стають вільними не за рахунок чоловіків, але також на їхню користь.»³¹

5.3. Залучення парламентів до моніторингу ГРЕВІО

Будь-яка перевірка законодавства або політики на відповідність вимогам, що випливають із Стамбульської конвенції, та будь-яка оцінка дій виконавчої влади повинні бути не одноразовими заходами, а постійним завданням. З новими публікаціями звітів з оцінки ГРЕВІО з'являється все більше даних про залучення парламентів до процесу моніторингу та передовий досвід, який парламентарі можуть вивчати та копіювати у власних парламентах.

5.3.1. Під час звітування держав, візитів до країн та державного діалогу

Моніторинг ГРЕВІО складається з декількох елементів (див. розділ 4 та малюнок 1), причому кожна стадія цього процесу надає можливість для активного залучення парламентарів. Початковим кроком у процесі моніторингу є підготовка та подання звіту держави. Це не потрібно розглядати лише як завдання виконавчої влади. Насправді підготовка належної відповіді на

30 Всесвітня організація охорони здоров'я (2007), «Залучення чоловіків та хлопців до змінення гендерно обумовленої нерівності у сфері охорони здоров'я: дані програмних інтервенцій», доступно за: www.who.int/gender/documents/Engaging_men_boys.pdf (Доступ: 24 жовтня 2019 р.).

31 Заява Генерального секретаря Ради Європи Торбйорна Ягланда на конференції «Права жінок на перехресті: зміцнення міжнародної співпраці для закриття розриву між законодавчою базою та її виконанням», Страсбург, 24 травня 2019 р., <https://www.coe.int/en/web/genderequality/strasbourg-conference-may-2019>.

анкету ГРЕВІО майже постійно вимагає отримання інформації та даних від різних органів державної влади. Парламентські комітети можуть активно пропонувати свою участь у підготовці звіту держави. Цю форму залучення варто використовувати частіше. За її допомогою можна інформувати про прогалини у законодавстві та інші недоліки, виявлені парламентом.

Що ви можете робити?

- ▶ Вимагайте, щоб уряд інформував парламент про інформаційні запити від ГРЕВІО.
- ▶ Надавайте пропозиції до проекту звіту держави перед його поданням до ГРЕВІО.
- ▶ Налагоджуйте те взаємодію з членами ГРЕВІО - запрошуйте їх до обміну думками, конференцій або інших заходів, які організовує ваш парламент.

Фінляндія: залучення парламента до державного звітування

Парламенту Фінляндії була надана можливість висловити свої погляди на виконання Стамбульської конвенції. Уряд надіслав запит до парламенту про його думки стосовно базового [звіту держави](#). Запит був надісланий до Комітету з конституційного права, делегації Фінляндії у Парламентській асамблеї та Групи з питань прав людини. Підготовлений урядом проект державного звіту було також передано у парламент для зауважень. У своєму внеску до звіту держави парламент наголосив, серед іншого, на ролі [Мережі жінок-парламентарів](#) в ініціюванні поправки до статутного визначення згвалтування, ґрунтуючи його на відсутності згоди, як того вимагає Стамбульська конвенція.

До інших можливих форм залучення входять особистий обмін думками та консультації між членами ГРЕВІО та зацікавленими національними парламентарями. Такі зустрічі мали місце під час декількох візитів ГРЕВІО до країн.

Франція: зустріч із делегацією ГРЕВІО під час її візиту до держави

Уряд Франції подав звіт до ГРЕВІО про виконання конвенції у квітні 2018 року. Експерти ГРЕВІО здійснили моніторинговий візит до Франції в жовтні 2018 року. Під час візиту делегація ГРЕВІО зустрілася з головами Делегацій з прав жінок Національної асамблеї та Сенату.

Така безпосередня форма залучення має декілька переваг. Вона надає можливість парламентарям:

- ▶ дізнатися більше про моніторинг ГРЕВІО;
- ▶ отримати поради та відгук незалежного експерта щодо поточного або передбаченого парламентського заходу у сфері боротьби з насильством стосовно жінок;
- ▶ почути, як інші держави вирішують проблеми, подібні до тих, що існують у вашій країні; та
- ▶ надати доповнення або заперечення до будь-якої неповної або неточної доповіді виконавчої влади про стан виконання Стамбульської конвенції.

5.3.2. Вжиття подальших заходів на основі звітів та висновків ГРЕВІО

Що ви можете робити?

Належні подальші дії на основі звіту ГРЕВІО мають складатися як мінімум з наступних кроків:

- ▶ Вимагайте від уряду швидкого перекладу звіту ГРЕВІО та його передачі до парламенту;
- ▶ Організуйте усні дебати у присутності міністрів та представників громадянського суспільства;
- ▶ Узгодьте подальші заходи та їхній графік;
- ▶ Підвищуйте обізнаність щодо звіту ГРЕВІО серед відповідних зацікавлених сторін та загальної громадськості.

Звіти ГРЕВІО висвітлюють позитивні ініціативи на національному рівні щодо запобігання та протидії усім формам насильства стосовно жінок та домашнього насильства. Вкрай важливим є те, що вони також визначають недоліки та пропонують конкретні рекомендації з досягнення прогресу у подоланні насильства за гендерною ознакою. На базі їхніх висновків а також рекомендацій Комітету сторін мають розроблятися відповідні реформи законодавства та політики. Вони також надають докази, разом із політичними та експертними порадами, які можна використовувати під час дебатів з виділення коштів на стратегії та плани дій з подолання насильства стосовно жінок та домашнього насильства. Саме тому важливо, щоб усі парламентарі, незалежно від членства у спеціально створених комітетах з гендерної рівності та прав людини для жінок, прийняли до відома оцінку ГРЕВІО. Це допоможе їм вжити заходів на рівні парламенту, зокрема, таких.

Вимагання швидкого перекладу звітів ГРЕВІО

Стамбульська конвенція вимагає від сторін подавати звіти ГРЕВІО до парламенту. Загалом, уряди дотримуються цієї вимоги. Але час від часу переклади звітів не доступні законодавчому органу негайно. Зволікання заважають парламентарям одразу після публікації звіту залучатися до оприлюднення його висновків та забезпечення подальших заходів на їх основі. Парламентарі можуть і повинні активно вимагати від виконавчої влади невідкладного надання перекладу звіту ГРЕВІО на всі офіційні мови. Парламентарі мають також вимагати перекладу звітів ГРЕВІО на мови національних меншин.

«У багатьох з країн, де ми провели оцінку, влада вважає наші звіти ... дуже корисними в цілях [кращого виконання] конвенції. Вони визнають наші рекомендації конкретними та готові керуватися ними на шляху до вдосконалення виконання конвенції. Чого ще можна бажати? Усе працює так, як має працювати.» (Феріде Аджар, колишня президентка ГРЕВІО, відео-інтерв'ю, Страсбург, травень 2019 р.)

Швеція: підвищення обізнаності парламенту щодо звітів ГРЕВІО

Звіт ГРЕВІО з оцінки Швеції був опублікований шведською мовою на вебсайті [уряду Швеції](#), із посиланням на вебсайт [Ради Європи](#) та поруч із [повним текстом звіту англійською мовою](#). Повне резюме усіх 41 висновків ГРЕВІО також було перекладене на шведську мову та опубліковане на вебсайті уряду. Поки робився переклад повного тексту звіту з оцінки ГРЕВІО для передачі відповідним особам, до секретаріату Комітету з питань юстиції була надіслана інформація стосовно наступних дій виконавчої влади на підставі оцінки ГРЕВІО, разом із письмовими звітами англійською мовою.

Ініціювання усних дебатів щодо звіту ГРЕВІО

Важливим кроком до виявлення необхідності у парламентських заходах з виконання рекомендацій ГРЕВІО є проведення усних дебатів після оприлюднення звіту ГРЕВІО. Такі дебати можуть відбуватися у комітетах або на пленарному засіданні. Вони мають проводитися у присутності міністрів кабінету та бути відкритими для представників громадянського суспільства і засобів масової інформації для забезпечення прозорості та інклюзивного діалогу про наміри щодо наступних заходів на основі висновків експертної групи. Парламентам доцільно запрошувати ті

неурядові організації, які подали тіньові звіти до ГРЕВІО, щоб дати їм можливість викласти свої думки щодо звіту ГРЕВІО.

Туреччина: парламентські дебати щодо звіту ГРЕВІО

У Туреччині звіт ГРЕВІО був предметом парламентських дебатів. Через місяць після оприлюднення звіту з оцінки він був розглянутий на засіданні Комітету з рівних можливостей для жінок та чоловіків, де було прийняте рішення створити Підкомітет з ефективного виконання та моніторингу Стамбульської конвенції. Останній провів розмову з президенткою ГРЕВІО на той час, Ферідою Аджар, про еволюцію міжнародних стандартів щодо насильства стосовно жінок, положень Стамбульської конвенції та наступних заходів на основі звітів ГРЕВІО.

Зобов'язання вжити подальших заходів

Хоча вони й важливі, лише одні дебати рідко ведуть до змістовних дій. Тому відповідні комітети мають ухвалювати документи, наприклад, постанову, а також, можливо, низку рекомендацій для виконавчої влади. Це може набувати різних форм, зокрема:

- ▶ парламентський план дій з викорінювання насильства щодо жінок та домашнього насильства, який враховує висновки ГРЕВІО та встановлює графік виконання;
- ▶ Пропозиції з перегляду інших національних планів дій для відображення пріоритетних напрямків, визначених експертами ГРЕВІО; а також
- ▶ забезпечення регулярного звітування уряду щодо прогресу у виконанні висновків ГРЕВІО.

Албанія: обговорення звіту ГРЕВІО в парламенті

Усього через 10 днів після оприлюднення першого (базового) [звіту з оцінки Албанії](#) парламент Албанії ухвалив [постанову](#) «Про осудження насильства стосовно жінок та дівчат і посилення ефективності законодавчих механізмів запобігання цьому явищу». Згідно з постановою парламент створив постійний Підкомітет з гендерної рівності та запобігання насильству стосовно жінок, який розробив детальний план дій, спрямований на забезпечення виконання рекомендацій звіту ГРЕВІО та висновків Комітету CEDAW. План дій Підкомітету виконується у

партнерстві та за погодженням з Парламентським альянсом жінок та іншими підкомітетами парламенту.³²

Австрія: обговорення звіту ГРЕВІО в парламенті

ГРЕВІО опублікував [звіт щодо моніторингу](#) Австрії у 2017 році. Звіт був [перекладений німецькою мовою](#) та належним чином переданий до парламенту разом із [перекладом рекомендацій](#), ухвалених Комітетом сторін. Комітет з питань прав людини Національної ради у грудні 2018 року провів дебати стосовно звіту за участю члена ГРЕВІО та експерта австрійської неурядової організації. Під час дебатів міністр у справах жінок зобов'язався збільшити фінансування на запобігання насильству та центри з інтервенції. Далі звіт був обговорений і прийнятий до відома на пленарному засіданні, а Національна рада одностайно ухвалила постанову.

Португалія: законодавчі заходи у відповідь на звіт ГРЕВІО

Національна асамблея Португалії активно запроваджує подальші заходи на основі [першого звіту з оцінки](#) ГРЕВІО та [Рекомендацій Комітету Сторін](#). Після оприлюднення звіту ГРЕВІО та офіційної статистики з цього питання, Комітетом із конституційних справ, прав і свобод була створена дослідницька група - [Grupo de Trabalho - Alterações Legislativas- Crimes de Perseguição e Violência Doméstica](#) - для розробки 18 законодавчих ініціатив із гендерно обумовленого та домашнього насильства для подання їх до парламенту на затвердження.

Поширення інформації

Останнє, але не менш важливе - це здатність парламентарів сприяти широкому поширенню звіту ГРЕВІО серед зацікавлених груп. Разом із повним текстом звіту, мають бути публічно доступні - як на вебсайті парламенту, так і через канали соціальних мереж - стислий виклад звіту та інформація про подальші заходи, яких вживає парламент. За допомогою прес-конференцій можна гальванізувати інтерес громадськості до висновків ГРЕВІО та дій парламенту зі забезпечення виконання рекомендацій та

32 Також див. М. Любані «[Картування політики та законодавства з насильства стосовно жінок і Стамбульської конвенції в Албанії](#)», публікація Європейського жіночого лоббі (без дати), доступна за адресою [t www.womenlobby.org/IMG/pdf/ewl-albania_report_web.pdf](http://www.womenlobby.org/IMG/pdf/ewl-albania_report_web.pdf) (Доступ: 24 жовтня 2019 р.).

підвищення ефективності зусиль, спрямованих на протидію насильству за гендерною ознакою.

Презентація звіту ГРЕВІО на інших форумах

Деякі парламентарі виступають у різних іпостасях: вони можуть бути членами регіональних або міжнародних парламентських асамблей, працювати у наглядових радах неурядових організацій, брати участь у профспілках чи професійних асоціаціях, або активно підтримувати інші організації громадянського суспільства та спілки, які просувають гендерну рівність і працюють на подолання насильства стосовно жінок. Таке накопичення функцій може сприяти поширенню обізнаності про звіти ГРЕВІО серед більш широкої аудиторії. В Австрії, наприклад, член Комітету з питань прав людини та рівних можливостей Національної ради, яка також є членом делегації Австрії у ПАРЕ, проаналізувала можливі наслідки звіту ГРЕВІО з базової оцінки Австрії для жіночої правозахисної організації, до якої вона залучена.

5.4. Як існують структури та механізми для просування виконання?

Знаковою інновацією Стамбульської конвенції є те, що вона передбачає роль Парламентської асамблеї Ради Європи, так саме як і національних парламентів, у моніторингу її виконання (див. §4.4 вище). Декілька з парламентів доручили це завдання спеціально створеним підкомітетам. У парламенті Албанії, наприклад, є Підкомітет з гендерної рівності та запобігання насильству стосовно жінок. У Туреччині після оприлюднення звіту з базової оцінки ГРЕВІО був створений Підкомітет з ефективного виконання та моніторингу Стамбульської конвенції.

Однак, комплексний парламентський моніторинг виконання Стамбульської конвенції та вжиття подальших заходів на основі висновків ГРЕВІО не вимагає від парламентів обов'язкового створення нових структур або запровадження окремих механізмів. Як бачимо з розділу 5.3, навіть за відсутності конкретної процедури розробки подальших заходів, парламентарі мають величезну кількість інструментів у їхньому арсеналі для ретельного нагляду за виконанням конвенції та сприяння цьому. Крім того, цілі запобігання та протидії насильству стосовно жінок та ліквідації гендерної нерівності як живильного середовища для насильства зачіпають багато тем, у тому числі ті, що стосуються здоров'я, соціальних та економічних проблем і питань конституції та законодавства. Хоча основні

обов'язки з цих питань часто потрапляють (явно чи неявно) до компетенції комітетів, які з одного боку займаються питаннями гендерної рівності, а з іншого - правами людини та справами законодавства, цілком логічно, щоб їх брали на себе інші комітети, як тільки ці питання виникають у сфері їхньої відповідної компетенції. Такий наскрізний підхід досить поширений в Європі.

Якщо немає готового плану, як можна організувати роботу із запобігання та протидії гендерно обумовленому насильству та виконання Стамбульської конвенції?

Як організувати парламентську роботу щодо Стамбульської конвенції?

- ▶ Протягніть руку через прохід. Подолання насильства стосовно жінок не є справою однієї чи іншої партії, а такою, що вимагає роботи поза партійними лініями. Позапартійні союзи, чи то парламентські жіночі групи, чи то національні делегації у Парламентській асамблеї, демонструють політичне лідерство з важливих питань..
- ▶ Переконайтеся, щоб парламент був представлений у спеціально створених структурах виконавчої влади. На елементарнішому рівні важливо, щоб координуючі органи виконавчої влади мали контактну особу в парламенті, для того, щоб тримати законодавчий орган у курсі прогресу та труднощів у виконанні Стамбульської конвенції.
- ▶ Залучайте інших до цієї справи. Працюйте із союзниками у виконавчій владі, системі правосуддя, серед спеціалізованих служб, у правоохоронних органах, засобах масової інформації та громадянському суспільстві.
- ▶ Налагоджуйте зв'язки з парламентарями-одномумцями інших держав. Використовуйте міжнародні форуми для обміну ідеями та посилення впливу. Дивіться перелік відповідних супранаціональних парламентських асамблей під рубрикою « Інші корисні посилання» у Додатку 3 нижче.
- ▶ Заручіться підтримкою парламентського штату, у тому числі дослідницьких служб, які можуть надати відповідну статистику та інформацію. Рада Європи також може надати допомогу, завдяки своїм штатним спеціалістам на парламентському та міжурядовому рівні (див. розділ 6 нижче).
- ▶ Будьте наполегливі. На жаль, гендерно обумовлене насильство та гендерна нерівність глибоко укорінені в нашому суспільстві. Парламентарі мають неухильно домагатися змін.

Франція: робота Сенату поза комітетами

Загальною місією Делегації з прав жінок у Сенаті Франції є інформування Сенату про вплив політики уряду на права жінок та рівні можливості для жінок та чоловіків. Вона готує інформаційні доповіді та розробляє рекомендації, до яких можуть входити законодавчі пропозиції або ініціативи, спрямовані на привернення уваги державних органів влади до потреб у вдосконаленні державної політики. Вона також веде моніторинг виконання законів у галузі її компетенції. Раз на рік вона запрошує своїх членів поміркувати на декілька тем, пов'язаних із гендерною рівністю та правами жінок. У 2018 році темою її роботи було насильство стосовно жінок, зокрема сексуальне насильство та каліцтво жіночих геніталій. Того ж року було опубліковано два звіти, що безпосередньо посилаються на Стамбульську конвенцію: «Запобігання та протидія насильству стосовно жінок: суспільний виклик» та «Каліцтво жіночих геніталій: постійна загроза, необхідність посилення мобілізації».

5.5. Підводячи підсумки

Парламентарі відіграють ключову роль у забезпеченні перетворення бачення, яке закріплене у Стамбульській конвенції - подолання насильства стосовно жінок і домашнього насильства - в реальність. Для досягнення цього парламентарі повинні:

- ▶ моделювати позитивне ставлення та поведінку, відкрито відстоювати повну рівність між жінками та чоловіками та однозначно викривати усі форми насильства за гендерною ознакою;
- ▶ використовувати усі свої законодавчі, наглядові та бюджетні функції для забезпечення Стамбульської конвенції та виконання подальших дій згідно з висновками ГРЕВІО та рекомендаціями Комітету Сторін;
- ▶ підвищувати обізнаність щодо конвенції у парламенті та поза його межами, а також;
- ▶ будувати союзи з представниками інших органів державної влади, громадянського суспільства, наукових закладів, засобів масової інформації та масових організацій.

6. Внутрішній досвід та зовнішні союзи

6.1. Внутрішній досвід

Парламентарі, які беруть активну участь у просуванні прав та гарантій, закріплених у Стамбульській конвенції, можуть спиратися як на внутрішній, так і на зовнішній досвід. По-перше, прогрес у моніторингу виконання конвенції, звіти ГРЕВІО та рекомендації Комітету Сторін разом сприяють поширенню джерел інформації, знань, досвіду та найкращої практики. По-друге, конвенція потрапляє все більше до сфери уваги наукових досліджень. По-третє, як ГРЕВІО, так і міжурядовий сектор - через [Комісію з питань гендерної рівності](#) та інші інституційні органи та структури Ради Європи і діяльність з співпраці - продовжують напрацьовувати корисну інформацію та інструменти, як-от: дослідження та наукові розробки, довідники, інформаційні листи та онлайн-ресурси (зокрема, [навчальні курси HELP](#)). Парламентарі можуть скористатися цією інформацією під час агітування за ратифікацію та виконання конвенції.

Парламентарі також можуть використовувати та спиратися на досвід один одного. Платформою для цього є [Парламентська мережа «Жінки вільні від насильства»](#)³³. Ця мережа увібрала у себе дуже різноманітний та багатий досвід парламентарів зі 47 держав-учасниць, а також і з держав-спостерігачів та партнерів за демократію. Заходи можуть зосереджуватися на обміні досвідом з колегами, або на обміні поглядами між експертами, постачальниками послуг, правоохоронними органами, засобами масової інформації, науковими закладами, учасниками громадянського суспільства, приватного сектору чи іншими зацікавленими особами - у будь-якому разі ця Мережа є можливістю здобути знання, союзників та партнерів.

Фінляндія: щорічне звітування делегатів ПАРЕ

Прикладом передового досвіду є делегація Фінляндії у Парламентській асамблеї Ради Європи, яка щорічно звітує у національному парламенті Фінляндії. Під час дебатів після звіту члени парламенту можуть поставити запитання або висловитись - і зазвичай вони так і роблять - щодо проблем, пов'язаних з насильством стосовно жінок і домашнім насильством.

33 Докладніше про Парламентську мережу «Жінки вільні від насильства» див. <https://pace.coe.int/en/pages/network-violence-women> (Доступ: 25 жовтня 2019).

Парламентське лідерство: Парламентська асамблея та члени Парламентської мережі «Жінки, вільні від насильства»

Важлива роль, відведена Асамблеї у моніторингу виконання Стамбульської конвенції та активна участь парламентарів у Парламентській мережі «Жінки, вільні від насильства» разом створюють для парламентарів як можливість, так і обов'язок просувати конвенцію на національному рівні та у регіональних і міжнародних форумах, а також підвищувати помітність роботи ГРЕВІО та обізнаність з нею. Парламентарі можуть посилити голос Страсбургу у себе вдома, очолити реформи, спрямовані на приведення внутрішнього законодавства у відповідність зі стандартами конвенції та підвищити обізнаність з конвенцією та роботою ГРЕВІО серед власних національних делегацій. Таким чином вони можуть створити змістовний зв'язок між національним та наднаціональним вимірами цього процесу, що охоплює забезпечення належного виконання резолюцій ПАРЕ разом з викриттям і розвінням хибних уявлень та навмисно опортуністичної критики Стамбульської конвенції.

6.2. Зовнішні союзи та досвід

Парламентська асамблея налагодила тісне партнерство та співпрацю з іншими парламентськими мережами, як у Європі, так і поза нею, для просування Стамбульської конвенції та вирішення проблем, пов'язаних із **сексизмом, насильством стосовно жінок і домашнім насильством**. Така співпраця може бути корисною для усіх парламентарів. Окрім **Міжпарламентського союзу**, який став ключовим союзником ПАРЕ, можна і необхідно посилювати співробітництво з іншими регіональними парламентськими асамблеями, що мають мандат протидії гендерно обумовленому насильству.³⁴

Спеціальна **Платформа ООН** має на меті посилення співпраці міжнародних та регіональних механізмів протидії насильству та дискримінації стосовно жінок та дівчат для забезпечення ефективності на практиці національних законів і політики, спрямованих на боротьбу з насильством стосовно жінок. У цій платформі бере участь ГРЕВІО, отже парламентарі можуть шукати шляхи залучення до цієї платформи та використання досвіду і мережі її членів.

³⁴ Перелік відповідних міжнародних та регіональних асамблей міститься у Додатку 3.

7. Висновки

Насильство стосовно жінок та домашнє насильство порушує багато з прав, передбачених у Європейській конвенції з прав людини та інших міжнародних правозахисних інструментах – від права на життя до права на захист від нелюдяного поводження з боку приватних осіб і права на повагу до приватного та сімейного життя. Незважаючи на майже універсальне осудження цих явищ та постійних закликів до дії, насильство стосовно жінок та домашнє насильство залишаються широко поширеними.

Набуття чинності Стамбульською конвенцією 1 серпня 2014 року вірно відначалося як віха на шляху до викорінення насильства стосовно жінок і домашнього насильства у нашому суспільстві. Для того, щоб розкрити повністю потенціал досягнення цієї мети, конвенція має бути універсально ратифікована та ефективно втілена.

Члени Парламентської асамблеї Ради Європи, а особливо ті, хто належить до [Парламентської мережі «Жінки, вільні від насильства»](#) очолили зусилля з просування конвенції. Їхня праця вже приносить плоди: майже три-чверті з держав-учасниць Ради Європи ратифікували цей знаковий договір. Але необхідно докласти всіх зусиль для забезпечення ще більше ратифікацій та практичного виконання конвенції. Існує загальний консенсус щодо позитивного та відчутного впливу конвенції на зміни у законодавстві, політиці та ставленні. Також існує загальний консенсус щодо потреби у подальших заходах для забезпечення повного дотримання зобов'язань, взятих державами під час ратифікації конвенції.

В силу своїх законодавчих, політико-формуваньних, наглядових та бюджетних функцій усі парламентарі є ключовими зацікавленими сторонами у цій роботі. Жінки повинні мати змогу розраховувати на те, що їх обрані представники стоятимуть на передовій захисту їхнього права жити у суспільстві, вільному від насильства. У цьому посібнику документально зафіксовані позитивні приклади залучення парламентів до підтримки конвенції, а також надані пропозиції щодо парламентських заходів та ініціатив. Сподіваємося, що він стане практичним інструментом для парламентарів скрізь у Європі та поза її межами та надихатиме їх перетворити зобов'язання за Стамбульською конвенцією у практичну дію для подолання насильства стосовно жінок та домашнього насильства.

Додаток 1

Контрольний перелік для парламентарів: як підтримати Стамбульську конвенцію

Даний контрольний перелік можна використовувати як інструмент для самооцінки та натхнення у пошуку шляхів просування ратифікації та виконання Стамбульської конвенції у вашій країні та поза її межами. Його потрібно читати у поєднанні з текстами під рубрикою «Що ви можете робити» на сторінках цього посібника.

Моделювання позитивної поведінки

- ▶ Визнайте, що насильство стосовно жінок порушує основоположні права людини, є формою дискримінації та образою людської гідності жінок.
- ▶ Однозначно осуджуйте насильство стосовно жінок та домашнє насильство в усіх його формах.
- ▶ Визнайте, що насильство стосовно жінок є проявом історично нерівного співвідношення сил між жінками та чоловіками, а також засобом увічнення цієї нерівності.
- ▶ Працюйте на подолання нерівності та дискримінації, у тому числі шляхом просування рівної участі жінок у процесах прийняття рішень.
- ▶ Працюйте, щоб змінити дискримінаційне ставлення та шкідливі стереотипи, що спричиняють та увічнюють насильство за гендерною ознакою.
- ▶ Відстоюйте Стамбульську конвенцію, протиставляючи міфам і хибним уявленням факти про справжню мету конвенції та її позитивний вплив на подолання насильства стосовно жінок і домашнього насильства.

Формування розуміння Стамбульської конвенції та можливості її пропагування у парламенті

- ▶ Якщо ваша країна ще не ратифікувала Стамбульську конвенцію, вимагайте від виконавчої влади провести картування існуючого законодавства, політики, судової та адміністративної практики на відповідність нормам Стамбульської конвенції задля виявлення випадків несумісності та кращого розуміння наслідків ратифікації. Організуйте обмін з колегами з метою просування ратифікації конвенції.
- ▶ Якщо ваша країна ратифікувала Стамбульську конвенцію, контакуйте з парламентарями держав-учасниць, яким ще належить ратифікувати конвенцію, та пропонуйте свій досвід узгодження національного законодавства та політики з нормами конвенції та позитивного впливу, що справляє конвенція на національне законодавство та політику з подолання насильства за гендерною ознакою.
- ▶ Підвищуйте обізнаність парламенту щодо причин, форм, поширеності та наслідків насильства стосовно жінок і домашнього насильства, зокрема запрошуйте експертів з громадянського суспільства, членів ГРЕВІО та потерпілих від гендерно обумовленого насильства виступати на (відкритих) слуханнях.
- ▶ Зробіть гендерну рівність та боротьбу з гендерно обумовленим насильством одним з основних напрямків роботи усіх парламентських механізмів та процесів.
- ▶ Забезпечте вчасне вирішення усіма парламентськими комітетами питань, пов'язаних з насильством стосовно жінок та домашнім насильством, що виникають в межах їхньої компетенції.
- ▶ Призначте відповідальними за подальші заходи на основі висновків ГРЕВІО спеціально створені (або існуючі) орган чи структуру.
- ▶ Забезпечте переклад цього посібника та інших інформаційних матеріалів, перелічених у Додатку 3, на офіційні мови та мови меншостей..

Формування законів і політики задля втілення норм Стамбульської конвенції вдома

- ▶ Організуйте перегляд законодавства для виявлення необхідних реформ задля повної транспозиції стандартів Стамбульської конвенції до внутрішнього законодавства.
- ▶ Припиніть безкарність за вчинення насильства стосовно жінок та домашнього насильства шляхом прийняття законів, які передбачають

заборону усіх форм гендерно обумовленого насильства, що зазначені у конвенції, та усіх форм дискримінації за гендерною ознакою, та належне покарання.

- ▶ Запроваджуйте належні правила, які забезпечуватимуть ефективне розслідування та кримінальне переслідування тих, хто вчиняє насильство стосовно жінок та домашнє насильство, встановіть судову процедуру, яка захищатиме жертв та свідків такого насильства.
- ▶ Приймайте законодавство, яке враховує гендерні аспекти та ґрунтується на захисті прав людини. Забезпечте запровадження системи оцінки гендерного впливу запропонованих законів.
- ▶ Переглядайте та змінюйте законодавство, яке посилює, увічніює або містить гендерні стереотипи.
- ▶ Ретельно перевіряйте законопроекти на сумісність з міжнародним правозахисним законодавством, у тому числі з положеннями Стамбульської конвенції.
- ▶ Сприяйте участі громадськості у законотворчому процесі через організацію громадських слухань законопроектів та запрошуйте громадянське суспільство їх ініціювати.
- ▶ Здійснюйте ефективний моніторинг виконання законодавства та його практичного впливу на запобігання та протидію насильству стосовно жінок та домашньому насильству.
- ▶ Розробляйте комплексну політику для всіх гілок влади, що забезпечить об'єднання зусиль усіх спеціалістів задля надання кращого захисту та допомоги потерпілим, запобігання насильству та припинення безкарності за вчинення насильства стосовно жінок або домашнього насильства.
- ▶ Затверджуйте парламентські плани дій та стратегії, які конкретно стосуються протидії насильству стосовно жінок, та включіть гендерно обумовлене насильство до інших парламентських планів та стратегій.
- ▶ Забезпечуйте застосування гендерного підходу до формування політики та оцінки її впливу.
- ▶ Вживайте додаткових заходів розширення можливостей для жінок - в економіці, політиці та суспільстві.

Нагляд за політикою уряду з вирішення проблеми насильства стосовно жінок та домашнього насильства

- ▶ Використовуйте усі інструменти у вашому арсеналі, зокрема, письмові та усні запити, інтерпеляцію, запити інформації та розслідування,

для контролю підтримки вашим урядом Стамбульської конвенції та закріплених у неї зобов'язань, а також підтримки її виконання.

- ▶ Ретельно перевіряйте виконання урядом заходів згідно з висновками ГРЕВІО та рекомендаціями Комітету Сторін.
- ▶ Вимагайте, щоб виконавча влада сприяла вашій наглядовій ролі через таке:

регулярне (принаймні щороку) звітування перед парламентом про виконання міжнародних зобов'язань у галузі прав людини, у тому числі тих, що впливають зі Стамбульської конвенції;

- участь у слуханнях відповідного комітету та надання актуальних даних та інформації про заходи, пов'язані з гендерно обумовленим насильством;
- запрошення зауважень від парламенту до проекту звіту держави до ГРЕВІО.;
- вчасний переклад звітів ГРЕВІО та рекомендацій Комітету сторін на усі офіційні мови та мови меншостей;
- тісне залучення парламенту до роботи координуючого органу, створеного згідно зі статтею 70 Стамбульської конвенції.

Фінансування боротьби з гендерно обумовленим насильством

- ▶ Забезпечте виділення у державних бюджетах достатніх ресурсів для програм та політики, спрямованих на протидію насильству проти жінок у будь-яких формах, у тому числі домашньому насильству.
- ▶ Виконуйте за допомогою парламентського штату оцінку гендерного впливу запропонованих бюджетів. Нарощуйте можливості штату оцінювати запропоновані та реальні бюджетні витрати стосовно мети досягнення фактичної гендерної рівності.
- ▶ Здійснюйте нагляд за бюджетними витратами для того, щоб бюджетні кошти, витрачені на запобігання та протидію насильству стосовно жінок та домашньому насильству, давали очікуваний результат.
- ▶ Пропагуйте підтримуюче та сприятливе середовище для жіночих правозахисних груп, інших учасників громадянського суспільства та відповідних спеціалістів, які працюють у сфері запобігання та протидії насильству стосовно жінок і домашньому насильству.

Моніторинг виконання Стамбульської конвенції

- ▶ Ознайомтеся з роботою ГРЕВІО - органом, який відповідає за моніторинг виконання Стамбульської конвенції.
- ▶ Беріть активну участь у візитах ГРЕВІО з оцінки, зокрема зустрічайтеся з делегацією ГРЕВІО під час візиту до країни та беріть участь у звіті держави.
- ▶ Аналізуйте звіт ГРЕВІО, зрозумійте, які зобов'язання впливають із висновків ГРЕВІО та вживайте заходів задля їхнього впровадження у закони та політику.
- ▶ Візьміть участь у сприянні та підтримці розвитку національної бази даних для відстеження виконання рекомендацій ГРЕВІО та Комітету Сторін.
- ▶ Виїжджайте на місця для нагляду за виконанням Стамбульської конвенції, зокрема зустрічайтеся з відповідними місцевими спеціалістами, правоохоронними органами, учасниками системи правосуддя та місцевими учасниками громадянського суспільства.

Взаємодія з громадськістю, побудова союзів заради подолання насильства стосовно жінок та домашнього насильства

- ▶ Розгляньте можливість проведення національної кампанії щодо причин, форм та наслідків насильства стосовно жінок і домашнього насильства та переваг Стамбульської конвенції.
- ▶ Користайтесь нагодою Міжнародного дня жінок (8 березня), Міжнародного дня боротьби з насильством стосовно жінок (25 листопада) та кампанії «16 днів активізму проти гендерно зумовленого насильства» (25 листопада - 10 грудня) для організації конференцій, семінарів, круглих столів, протестів та кампаній для підвищення обізнаності щодо гендерно обумовленого насильства та Стамбульської конвенції.
- ▶ Беріть участь у заходах та акціях, організованих жіночими правозахисними організаціями та іншими структурами громадянського суспільства.
- ▶ Підвищуйте обізнаність про те, як Стамбульська конвенція може сприяти подоланню насильства стосовно жінок і домашнього насильства та поставте висновки ГРЕВІО у центр уваги ключових спеціалістів та громадськості.
- ▶ Викривайте гендерно-обумовлену дискримінацію, стереотипування та хибні уявлення про Стамбульську конвенцію у засобах масової інформації та у громадському діалозі.

- ▶ Встановлюйте та підтримуйте тісні робочі стосунки з вашим національним координуючим органом, наприклад, організуйте регулярні зустрічі двічі на рік.
- ▶ Організуйте роботу поза партійними лініями та залучайте усіх парламентарів до боротьби з насильством стосовно жінок і домашнім насильством.
- ▶ Визначте організації у вашій країні, що працюють у галузі гендерної рівності та запобігання і протидії гендерно-обумовленому насильству, шукайте способи співпраці з ними.
- ▶ Встановіть контакти і партнерство з незалежними організаціями громадянського суспільства, особливо з (масовими) жіночими правозахисними організаціями та організаціями, які подали тіньові звіти до ГРЕВІО, для того, щоб дізнатися про ситуацію на місцях з перших рук.
- ▶ Запрошуйте експертів, які працюють у сфері громадянського суспільства, брати участь у роботі парламенту, зокрема брати участь у слуханнях, подавати матеріали для тематичних розслідувань та надавати докази впливу законодавства та політики на боротьбу з гендерно обумовним насильством.
- ▶ Створюйте середовище, яке сприятиме активному залученню громадянського суспільства до запобігання та протидії насильства стосовно жінок та домашнього насильства.
- ▶ Запроваджуйте та підтримуйте регулярний діалог та ефективні робочі стосунки з іншими національними зацікавленими особами, в тому числі з регіональними парламентами, органами місцевого самоврядування, органами та механізмами забезпечення гендерної рівності, національними правозахисними закладами або омбудсменами, представниками судової системи та засобів масової інформації, науковцями, спеціалістами (юристами, соціальними працівниками, персоналом агенцій з питань захисту дітей та працівниками сфери охорони здоров'я), поліцією та вчителями, з метою надання кращого захисту та допомоги потерпілим, запобігання насильству та ефективного розслідування, притягнення до відповідальності та покарання кривдників.

Документальне оформлення та поширення інформації про досягнення

- ▶ Оформлюйте документально ваші досягнення у запобіганні та протидії гендерно обумовленому насильству та ефективно інформуйте про

них. Підкреслюйте, як конвенція допомогла посилити захист проти насильства за гендерною ознакою у вашій країні. Використовуйте прес-конференції, публічні заяви та інші інструменти для висвітлення вашої діяльності та успіхів.

- ▶ Підтримуйте актуальний вебсайт, який поширює інформацію про парламентську діяльність щодо боротьби з насильством стосовно жінок і домашнім насильством та інформацію, де можуть отримати допомогу жертви гендерно обумовленого насильства.
- ▶ Ефективно використовуйте засоби масової інформації та соціальні мережі для поширення достовірної інформації про насильство стосовно жінок і домашнє насильство, Стамбульську конвенцію та діяльність парламента у цій сфері.

Навчання та отримання підтримки у інших

- ▶ Встановлюйте та підтримуйте тісні зв'язки з парламентарями інших держав, особливо тих, що приєдналися до Стамбульської конвенції, щоб сприяти навчанню один від одного.
- ▶ Обмінюйтеся передовим досвідом, вивченими уроками та іншою інформацією щодо запобігання та протидії насильству за гендерною ознакою з парламентарями в інших державах-учасниках Ради Європи та поза її межами, а також просувайте ратифікацію та виконання Стамбульської конвенції деінде.
- ▶ Скористайтеся спеціальними знаннями та досвідом колеги, яка представляє ваш парламент у Парламентській мережі «Жінки, вільні від насильства».
- ▶ Запровадьте процедуру, згідно з якою національна делегація вашого парламенту у Парламентській асамблеї Ради Європи інформуватиме усіх парламентарів про свою діяльність та забезпечуватиме належне виконання резолюцій Асамблеї щодо гендерно обумовленого насильства та гендерної рівності.
- ▶ Визначте та вивчайте належну практику поза межами Європи, зокрема роботу інших парламентських асамблей (див. Додаток 3) у сфері протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству.
- ▶ Шукайте досвід та підтримку у Раді Європи, зокрема у Парламентській асамблеї, Комісії з питань гендерної рівності та ГРЕВІО, для вашої діяльності з просування ратифікації Стамбульської конвенції та її практичного виконання..

Додаток 2

Текст Стамбульської конвенції про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (CETS No. 210)

*Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами
Istanbul, 11.V.2011*

Преамбула

Держави – члени Ради Європи та інші держави, які підписали цю Конвенцію, відзначаючи Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод (ETS № 5, 1950 рік) та Протоколи до неї, Європейську соціальну хартію (ETS № 35, 1961 рік, переглянута в 1996 році, ETS № 163), Конвенцію Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми (CETS № 197, 2005 рік), а також Конвенцію Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (CETS № 201, 2007 рік);

відзначаючи такі рекомендації Комітету міністрів державам – членам Ради Європи: Рекомендацію Rec(2002)5 про захист жінок від насильства, Рекомендацію CM/Rec(2007)17 про стандарти та механізми гендерної рівності, Рекомендацію CM/Rec(2010)10 про роль жінок та чоловіків у недопущенні й вирішенні конфліктів та в зміцненні миру, а також інші відповідні рекомендації;

беручи до уваги зростаючий обсяг судової практики Європейського суду з прав людини, який установлює важливі стандарти у сфері насильства стосовно жінок;

ураховуючи Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 рік), Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966 рік), Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW, 1979 рік) та Факультативний протокол

до неї (1999 рік), а також Загальну рекомендацію Комітету CEDAW № 19 про насильство стосовно жінок, Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права дітей (1989 рік) та Факультативні протоколи до неї (2000 рік), а також Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права інвалідів (2006 рік);

ураховуючи Римський статут Міжнародного кримінального суду (2002 рік); відзначаючи основні принципи міжнародного гуманітарного права й, зокрема, Женевську конвенцію (IV) про захист цивільного населення під час війни (1949 рік) та Додаткові протоколи I й II (1977 рік) до неї;

осуджуючи всі форми насильства стосовно жінок і домашнього насильства; визнаючи те, що реалізація de jure та de facto рівності між жінками та чоловіками є ключовим елементом у запобіганні насильству стосовно жінок;

визнаючи те, що насильство стосовно жінок є проявом історично нерівного співвідношення сил між жінками та чоловіками, яке призвело до домінування над жінками та дискримінації жінок чоловіками та до недопущення повноцінної емансипації жінок;

визнаючи структурний характер насильства стосовно жінок як насильства за гендерною ознакою, а також те, що насильство стосовно жінок є одним з головних соціальних механізмів, яким жінок змушують зайняти підпорядковане положення порівняно із чоловіками;

визнаючи із серйозним занепокоєнням те, що жінки й дівчата часто піддаються тяжким формам насильства, як-от: домашньому насильству, сексуальним домаганням, зґвалтуванню, примусовому шлюбові, злочинам, учиненим в ім'я так званої «честі», та каліцтву геніталій, що становить тяжке порушення прав людини стосовно жінок і дівчат і є головною перешкодою для досягнення рівності між жінками та чоловіками;

визнаючи триваючі порушення прав людини під час збройних конфліктів, які зачіпають цивільне населення, особливо жінок, у формі поширеного або систематичного зґвалтування та сексуального насильства, а також можливість збільшення насильства за гендерною ознакою як під час конфліктів, так і після них;

визнаючи те, що жінки й дівчата піддаються більшому ризику насильства за гендерною ознакою, ніж чоловіки;

визнаючи те, що домашнє насильство зачіпає жінок непропорційно й що чоловіки також можуть бути жертвами домашнього насильства;

визнаючи те, що діти є жертвами домашнього насильства, у тому числі як свідки насильства в лоні сім'ї;

прагнучи створити Європу, вільну від насильства стосовно жінок і домашнього насильства, домовилися про таке:

Глава I - Цілі, визначення, рівність і недискримінація, загальні зобов'язання

Стаття 1 - Цілі Конвенції

Цілями цієї Конвенції є:

- a захист жінок від усіх форм насильства й недопущення, кримінальне переслідування та ліквідація насильства стосовно жінок і домашнього насильства;
- b сприяння ліквідації всіх форм дискримінації стосовно жінок та заохочення дійсної рівності між жінками та чоловіками, у тому числі шляхом надання жінкам самостійності;
- c розробка всеосяжних рамок, політики та заходів для захисту всіх жертв насильства стосовно жінок і домашнього насильства та надання їм допомоги;
- d заохочення міжнародного співробітництва з метою ліквідації насильства стосовно жінок і домашнього насильства;
- e забезпечення підтримки та надання допомоги організаціям та правоохоронним органам в ефективному співробітництві для прийняття комплексного підходу до ліквідації насильства стосовно жінок і домашнього насильства..

1. Ця Конвенція для забезпечення ефективного виконання Сторонами її положень установлює особливий механізм моніторингу.

Стаття 2 - Сфера застосування Конвенції

1. Ця Конвенція застосовується до всіх форм насильства стосовно жінок, у тому числі домашнього насильства, яке зачіпає жінок непропорційно.

2. Сторони заохочуються застосовувати цю Конвенцію до всіх жертв домашнього насильства. Під час виконання положень цієї Конвенції Сторони звертають особливу увагу на жінок – жертв насильства за гендерною ознакою.

3. Ця Конвенція застосовується в мирний час і в ситуаціях збройного конфлікту.

Стаття 3 - Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

- a «наси́льство стосовно жінок» розуміється як порушення прав людини й форма дискримінації стосовно жінок та означає всі акти насильства стосовно жінок за гендерною ознакою, результатом яких є або може бути фізична, сексуальна, психологічна або економічна шкода чи страждання стосовно жінок, у тому числі погрози таких дій, примус або свавільне позбавлення волі, незалежно від того, чи відбувається це в публічному або приватному житті;
- b «домашнє насильство» означає всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні або незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні;
- c «гендер» означає соціально закріплені ролі, поведінку, діяльність і характерні ознаки, які певне суспільство вважає належними для жінок та чоловіків;
- d «наси́льство стосовно жінок за гендерною ознакою» означає насильство, яке спрямоване проти жінки через те, що вона є жінкою, або яке зачіпає жінок непропорційно;
- e «жертва» означає будь-яку фізичну особу, що піддається поведінці, зазначеній у пунктах «a» та «b»;
- f «жінки» охоплює дівчат до 18 років.

Стаття 4 - Основоположні права, рівність і недискримінація

1. Сторони вживають необхідних законодавчих та інших заходів для підтримки та захисту права кожного, особливо жінок, на те, щоб жити без насильства як в публічній, так і в приватній сферах.

2. Сторони осуджують усі форми дискримінації стосовно жінок і своєчасно вживають необхідних законодавчих та інших заходів для запобігання дискримінації, зокрема шляхом:

- закріплення в їхніх національних конституціях або іншому відповідному законодавстві принципу рівності між жінками та чоловіками й забезпечення практичної реалізації цього принципу;

- заборони дискримінації стосовно жінок, у тому числі за допомогою використання санкцій, де це доречно;
- скасування законів та практики, які є дискримінаційними стосовно жінок:

3. Виконання положень цієї Конвенції Сторонами, зокрема вжиття заходів для захисту прав жертв, забезпечується без дискримінації за будь-якою ознакою, як-от: статі, гендеру, раси, кольору шкіри, мови, релігійних, політичних або інших переконань, національного або соціального походження, належності до національної меншини, майнового стану, народження, сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, віку, стану здоров'я, інвалідності, сімейного стану, статусу мігранта чи біженця або іншого статусу.

4. Спеціальні заходи, які є необхідними для запобігання насильству за гендерною ознакою та захисту жінок від насильства за гендерною ознакою, не розглядаються як дискримінація згідно з положеннями цієї Конвенції.

Стаття 5 - Зобов'язання та належна увага з боку держави

1. Сторони утримуються від вчинення будь-яких актів насильства стосовно жінок і забезпечують, щоб державні органи, посадові особи, представники, установи та інші учасники, які діють від імені держави, діяли відповідно до цього зобов'язання.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих та інших заходів для забезпечення належної уваги до недопущення, розслідування, покарання та забезпечення компенсації стосовно актів насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції та які вчинені недержавними учасниками.

Стаття 6 - Політика, яка враховує гендерні аспекти

Сторони зобов'язуються включати гендерну перспективу у виконання положень цієї Конвенції та оцінку їхнього впливу, а також заохочувати й ефективно здійснювати політику рівності між жінками та чоловіками й надання жінкам самостійності.

Глава II Комплексна політика та збір даних

Стаття 7 - Усеосяжна та скоординована політика

1. Сторони вживають необхідних законодавчих та інших заходів для прийняття та здійснення загальнодержавної ефективної, усеосяжної та скоординованої політики, яка охоплює всі відповідні заходи для запобігання

всім формам насильства та для боротьби з усіма формами насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, і пропонують цілісну відповідь насильству стосовно жінок..

2. Сторони забезпечують, щоб у політиці, зазначеній у пункті 1, у центрі всіх заходів були права жертви та щоб така політика здійснювалася за допомогою ефективного співробітництва між усіма відповідними органами, установами та організаціями..

3. Заходи, ужиті відповідно до цієї статті, охоплюють, де це доречно, усіх відповідних учасників, як-от: державні органи, національні, регіональні й місцеві парламенти та органи, національні установи з прав людини та організації громадянського суспільства.

Стаття 8 - Фінансові ресурси

Сторони виділяють відповідні фінансові та людські ресурси для належного здійснення комплексної політики, заходів і програм для запобігання всім формам насильства та для боротьби з усіма формами насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, у тому числі тієї комплексної політики, заходів і програм, які здійснюються неурядовими організаціями та громадянським суспільством.

Стаття 9 - Неурядові організації та громадянське суспільство

Сторони визнають, заохочують і підтримують на всіх рівнях роботу відповідних неурядових організацій та громадянського суспільства, які активно діють у боротьбі з насильством стосовно жінок, і встановлюють ефективне співробітництво із цими організаціями..

Стаття 10 - Координуючий орган

1. Сторони призначають або засновують один або більше офіційних органів, відповідальних за координацію, виконання, моніторинг та оцінку політики та заходів для запобігання всім формам насильства та для боротьби з усіма формами насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції. Ці органи координують збір даних, як зазначено в статті 11, аналізують і поширюють його результати.

2. Сторони забезпечують, щоб органи, призначені або засновані відповідно до цієї статті, отримували інформацію загального характеру про заходи, ужиті згідно з главою VIII.

3. Сторони забезпечують, щоб органи, призначені або засновані відповідно до цієї статті, мали можливість безпосередньо підтримувати зв'язок і зміцнювати відносини з відповідними органами в інших Сторонах.

Стаття 11 - Збір даних і дослідження

1. Для цілей виконання цієї Конвенції Сторони зобов'язуються:
 - a. регулярно збирати відповідні дезагреговані статистичні дані про випадки всіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції;
 - b. підтримувати дослідження стосовно всіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, для вивчення його основних причин і наслідків, кількості випадків і рівня винесених вироків, а також ефективності заходів, ужитих для виконання цієї Конвенції.
2. Сторони докладають зусиль для проведення опитувань населення на регулярній основі для оцінки поширення й тенденцій усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції. Сторони забезпечують групу експертів, зазначену в статті 66 цієї Конвенції, інформацією, зібраною відповідно до цієї статті, для стимулювання міжнародного співробітництва та уможливлення міжнародного порівняльного аналізу.
3. Сторони забезпечують, щоб інформація, зібрана відповідно до цієї статті, була доступною громадськості.

ГЛАВА III - Недопущення

Стаття 12 - Загальні зобов'язання

1. Сторони вживають необхідних заходів для заохочення змін у соціальних і культурних моделях поведінки жінок та чоловіків з метою викорінення упереджень, звичаїв, традицій та всіх інших практик, які ґрунтуються на ідеї неповноцінності жінок або на стереотипних ролях жінок та чоловіків.
2. Сторони вживають необхідних законодавчих та інших заходів для запобігання всім формам насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, будь-якою фізичною або юридичною особою.
3. Будь-які заходи, ужиті згідно із цією главою, повинні враховувати й спрямовуватися на особливі потреби осіб, які стали вразливими внаслідок особливих обставин; у центрі таких заходів повинні бути права людини всіх жертв..
4. Сторони вживають необхідних заходів для заохочення всіх членів суспільства, особливо чоловіків і хлопців, активно сприяти запобіганню всім формам насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

5. Сторони забезпечують, щоб культура, звичаї, релігія, традиція або так звана «честь» не розглядалися як виправдання будь-яких актів насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

6. Сторони вживають необхідних заходів для заохочення програм та діяльності для надання жінкам самостійності.

Стаття 13 - Підвищення обізнаності

1. Сторони заохочують або проводять на регулярній основі та на всіх рівнях кампанії або програми з підвищення обізнаності, у тому числі в співробітництві з національними установами з прав людини та органами з питань забезпечення рівності, громадянським суспільством та неурядовими організаціями, зокрема жіночими організаціями, де це доречно, для підвищення обізнаності та розуміння серед широкої громадськості різних проявів усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, та їхніх наслідків для дітей, а також потреби в запобіганні такому насильству.

2. Сторони забезпечують широке поширення серед широкої громадськості інформації про заходи, доступні для запобігання актам насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

Стаття 14 - Навчання

1. Сторони здійснюють, де це доречно, необхідні кроки для включення адаптованого до рівня розвитку учнів навчального матеріалу з таких питань, як рівність між жінками та чоловіками, нестереотипні гендерні ролі, взаємна повага, вирішення конфліктів у міжособистісних стосунках без застосування насильства, насильство стосовно жінок за гендерною ознакою та право на особисту цілісність, у формальні навчальні плани на всіх рівнях навчання.

2. Сторони здійснюють необхідні кроки для заохочення принципів, зазначених у пункті 1, у неформальних навчальних структурах, а також у спортивних, культурно-дозвілєвих структурах і в засобах масової інформації.

Стаття 15 - Підготовка спеціалістів

1. Сторони забезпечують або посилюють належну підготовку для відповідних спеціалістів, які займаються жертвами або особами, що вчинили будь-які акти насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, з питань недопущення та виявлення такого насильства, забезпечення рівності між жінками та чоловіками, потреб і прав жертв, а також стосовно того, як запобігати повторній віктимізації.

2. Сторони заохочують, щоб підготовка, зазначена в пункті 1, охоплювала підготовку зі скоординованого міжвідомчого співробітництва для

забезпечення всеосяжного та відповідного управління зверненнями у випадках насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

Стаття 16 - Профілактичне втручання та лікувальні програми

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для запровадження або підтримки програм, спрямованих на навчання осіб, що вчинили домашнє насильство, ненасильницькій поведінці в міжособистісних стосунках з метою запобігання подальшому насильству та зміни насильницьких манер поведінки.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для запровадження або підтримки лікувальних програм, спрямованих на профілактику рецидивів з боку правопорушників, зокрема з боку осіб, що вчинили статеві злочини.

3. Під час ужиття заходів, зазначених у пунктах 1 та 2, Сторони забезпечують, щоб першочергова увага приділялася безпеці, підтримці та правам людини жертв і щоб, де це доречно, ці програми запроваджувалися та виконувалися в тісному співробітництві зі спеціалізованими службами підтримки жертв.

Стаття 17 - Участь приватного сектора та засобів масової інформації

1. Сторони заохочують приватний сектор, сектор інформаційно-комунікаційних технологій та засоби масової інформації, з належною повагою до свободи висловлювань та їхньої незалежності, брати участь у розробці та здійсненні політики та запровадженні керівних принципів і стандартів саморегулювання для запобігання насильству стосовно жінок та підвищення поваги до їхньої гідності.

2. Сторони розвивають і заохочують у співробітництві з учасниками приватного сектора навички серед дітей, батьків та викладачів стосовно того, як діяти з інформаційно-комунікаційним середовищем, яке надає доступ до принизливого контенту сексуального або насильницького характеру, який може бути шкідливим.

ГЛАВА IV - Захист та підтримка

Стаття 18 - Загальні зобов'язання

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для захисту всіх жертв від будь-яких подальших актів насильства.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів згідно з національним законодавством для забезпечення існування належних

механізмів здійснення ефективного співробітництва між усіма відповідними державними органами, у тому числі судовими органами, прокуратурою, правоохоронними органами, місцевими та регіональними органами, а також неурядовими організаціями та іншими відповідними організаціями й суб'єктами, для захисту й підтримки жертв і свідків усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, у тому числі шляхом звернення до загальних і спеціалізованих служб підтримки, зазначених у статтях 20 та 22 цієї Конвенції.

3. Сторони забезпечують, щоб заходи, ужиті згідно із цією главою:
 - ґрунтувалися на гендерному розумінні насильства стосовно жінок і домашнього насильства та зосереджувалися на правах людини та безпеці жертви;
 - ґрунтувалися на комплексному підході, який враховує відносини між жертвами, правопорушниками, дітьми та їхнім більш широким соціальним оточенням;
 - були спрямовані на уникнення повторної віктимізації;
 - були спрямовані на надання самостійності та економічної незалежності жінкам – жертвам насильства;
 - дозволяли, де це доречно, щоб різні служби захисту та підтримки розташовувалися в тих самих приміщеннях;
 - ураховували особливі потреби уразливих осіб, у тому числі дітей-жертв, та були доступними для них.
4. Надання послуг не повинно залежати від готовності жертви висунути обвинувачення або свідчити проти будь-якого правопорушника.
5. Сторони вживають відповідних заходів для забезпечення консульського й іншого захисту та підтримки їхнім громадянам та іншим жертвам, які мають право на такий захист, згідно з їхніми зобов'язаннями за міжнародним правом.

Стаття 19 - Інформація

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб жертви отримували відповідну та своєчасну інформацію про доступні служби підтримки та правові заходи мовою, яку вони розуміють.

Стаття 20 - Загальні служби підтримки

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб жертви мали доступ до служб, які допомагають їм

відновитися після насильства. Ці заходи повинні охоплювати, за необхідності, такі послуги, як юридичні та психологічні консультації, фінансову допомогу, надання житла, навчання, підготовку та допомогу в пошуку роботи.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб жертви мали доступ до служб охорони здоров'я та соціальних служб і щоб ці служби мали необхідні ресурси, а спеціалісти були підготовленими для надання допомоги жертвам та направляли їх до належних служб.

Стаття 21 - Допомога в індивідуальних (колективних) скаргах

Сторони забезпечують, щоб жертви мали інформацію та доступ до застосовуваних регіональних і міжнародних індивідуальних (колективних) механізмів скарг. Сторони заохочують надання чіткої та продуманої допомоги жертвам у поданні будь-яких таких скарг.

Стаття 22 - Спеціалізовані служби підтримки

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення або організації, з дотриманням належного географічного розподілу, невідкладних, коротко- і довгострокових спеціалізованих служб підтримки будь-якій жертві, що піддається будь-яким актам насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

2. Сторони забезпечують або створюють спеціалізовані служби підтримки жінок для всіх жінок – жертв насильства та їхніх дітей.

Стаття 23 - Притулки

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення створення відповідних, легкодоступних притулків у достатній кількості для надання безпечного розміщення жертв, особливо жінок та їхніх дітей, та надання їм дієвої допомоги.

Стаття 24 - Телефонні лінії допомоги

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для запровадження загальнодержавних цілодобових (24/7) безоплатних телефонних ліній допомоги для надання консультацій абонентам, конфіденційно або з належним урахуванням їхньої анонімності, стосовно всіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

Стаття 25 - Підтримка жертв сексуального насильства

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення створення відповідних легкодоступних консультативних центрів

допомоги жертвам згвалтування або сексуального насильства в достатній кількості для забезпечення медичної та судово-медичної експертизи, підтримки у випадку травм і надання консультацій жертвам.

Стаття 26 - Захист та підтримка дітей-свідків

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб під час надання захисту та послуг з підтримки жертв належно враховувалися права та потреби дітей – свідків усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

2. Заходи, ужиті відповідно до цієї статті, охоплюють орієнтовані на відповідну вікову групу психосоціальні консультації дітей – свідків усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, та приділяють належну увагу найкращим інтересам дитини.

Стаття 27 - Повідомлення

Сторони вживають необхідних заходів для заохочення будь-якої особи – свідка вчинення актів насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, або особи, яка має обґрунтовані підстави вважати, що такий акт може бути вчинено або що очікуються подальші акти насильства, повідомляти про це компетентним організаціям або органам.

Стаття 28 - Повідомлення спеціалістів

Сторони вживають необхідних заходів для забезпечення того, щоб правила конфіденційності, які покладаються національним законодавством на певних спеціалістів, не становили перешкоди стосовно можливості, за певних умов, їхнього повідомлення компетентним організаціям або органам, якщо в них є обґрунтовані підстави вважати, що вчинено тяжкий акт насильства, який підпадає під сферу застосування цієї Конвенції, або що очікуються подальші тяжкі акти насильства..

ГЛАВА V - Матеріальне право

Стаття 29 - Цивільні позови та засоби правового захисту

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення жертв належними засобами цивільно-правового захисту стосовно правопорушника.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення жертв, згідно із загальними принципами міжнародного права, належними засобами цивільно-правового захисту стосовно державних

органів, які не виконали свого обов'язку вжити необхідних запобіжних або захисних заходів у межах своїх повноважень.

Стаття 30 - Компенсація

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб жертви мали право вимагати компенсацію від осіб, що вчинили будь-яке з правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

2. Належна державна компенсація присуджуються тим, хто постраждав від тяжких тілесних ушкоджень або порушення здоров'я, настільки, наскільки шкода не покривається з інших джерел, як-от: правопорушником, страхуванням або державним медичним і соціальним забезпеченням. Це не перешкоджає Сторонам вимагати повернення наданої компенсації від правопорушника, за умови належного забезпечення безпеки жертви.

3. Заходи, ужиті відповідно до пункту 2, забезпечують надання компенсації в межах розумного строку.

Стаття 31 - Опіка, права на відвідування та безпека

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб під час визначення опіки та прав на відвідування дітей до уваги бралися випадки насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб здійснення будь-яких прав на відвідування або опіку не ставило під загрозу права та безпеку жертви або дітей.

Стаття 32 - Цивільні наслідки примусових шлюбів

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб шлюби, укладені під примусом, могли бути оскаржені, анульовані або розірвані без покладення неналежного фінансового або адміністративного тягаря на жертву.

Стаття 33 - Психологічне насильство

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб умисну поведінку, яка призводить до тяжкого порушення психічної цілісності шляхом примушування або погроз, було криміналізовано.

Стаття 34 - Переслідування

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб умисну поведінку, яка полягає в повторному здійсненні загрозливої поведінки, спрямованої на іншу особу, що змушує його чи її боятися за свою безпеку, було криміналізовано.

Стаття 35 - Фізичне насильство

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб умисну поведінку, яка полягає у вчиненні актів фізичного насильства проти іншої особи, було криміналізовано..

Стаття 36 - Сексуальне насильство, у тому числі зґвалтування

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб було криміналізовано такі форми умисної поведінки:

- a. дійснення, без згоди, вагінального, анального або орального проникнення сексуального характеру в тіло іншої особи з використанням будь-якої частини тіла або предмета;
- b. здійснення, без згоди, інших актів сексуального характеру з особою;
- c. примушування іншої особи до здійснення, без згоди, актів сексуального характеру з третьою особою.

2. Згоду повинно бути надано добровільно як результат вільного волевиявлення особи, отриманого в контексті супутніх обставин.

3. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб положення пункту 1 також застосовувалися до актів, учинених проти колишніх чи теперішніх подружжів або партнерів, як це визнається національним законодавством.

Стаття 37 - Примусовий шлюб

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб умисну поведінку, яка полягає в примушуванні дорослого або дитини до вступу в шлюб, було криміналізовано.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб умисну поведінку, яка полягає в заманюванні дорослого або дитини на територію Сторони або держави іншої, ніж та, у якій він чи вона проживає, для примушування цього дорослого або дитини до вступу в шлюб, було криміналізовано.

Стаття 38 - Каліцтво жіночих геніталій

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб було криміналізовано такі форми умисної поведінки:

- a видалення, інфібуляція або здійснення будь-якого іншого каліцтва в цілому або частково великих статевих губ, малих статевих губ або клітора;
- b примушування жінки до того, щоб вона зазнала актів, перелічених у підпункті «а», або схилення її до цього;
- c підбурювання, примушування дівчини до того, щоб вона зазнала актів, перелічених у підпункті «а», або схилення її до цього.

Стаття 39 - Примусовий аборт та примусова стерилізація

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб було криміналізовано такі форми умисної поведінки:

- a проведення абортів жінці без її попередньої та інформованої згоди;
- b проведення хірургічного втручання, метою або наслідком якого є припинення здатності жінки до природної репродукції без її попередньої та інформованої згоди або розуміння процедури.

Стаття 40 - Сексуальне домагання

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної або фізичної поведінки сексуального характеру, метою або наслідком якої є порушення гідності особи, зокрема шляхом створення залякувального, ворожого, принизливого або образливого середовища, підлягала кримінальній або іншій юридичній санкції.

Стаття 41 - Пособництво або підбурювання та замах

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для визнання правопорушенням умисно вчиненого пособництва або підбурювання у вчиненні будь-якого з правопорушень, установлених відповідно до статей 33, 34, 35, 36, 37, пункту «а» статті 38 та статті 39 цієї Конвенції.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для встановлення правопорушеннями умисно вчинених замахів на вчинення правопорушень, установлених відповідно до статей 35, 36, 37, пункту «а» статті 38 та статті 39 цієї Конвенції.

Стаття 42 - Неприйнятні виправдання злочинів, у тому числі злочини, учинені в ім'я так званої «честі»

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб у кримінальному провадженні, розпочатому після вчинення будь-якого з актів насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, культура, звичаї, релігія, традиція або так звана «честь» не розглядалися як виправдання таких актів. Це охоплює, зокрема, заяви про те, що жертва порушила культурні, релігійні, соціальні чи традиційні норми або звичаї належної поведінки.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих заходів для забезпечення того, щоб підбурювання будь-якою особою стосовно дитини вчинити будь-який з актів, зазначених у пункті 1, не зменшувало кримінальної відповідальності такої особи за вчинені акти.

Стаття 43 - Настання відповідальності за кримінальні правопорушення

Відповідальність за правопорушення, установлені відповідно до цієї Конвенції, настає незалежно від характеру відносин між жертвою та правопорушником.

Стаття 44 - Юрисдикція

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для встановлення юрисдикції над будь-яким правопорушенням, установленим відповідно до цієї Конвенції, якщо правопорушення вчинено:

- a. на їхній території, або
- b. а борту корабельного судна під їхнім прапором, або
- c. на борту повітряного судна, зареєстрованого відповідно до їхнього законодавства, або
- d. одним з їхніх громадян, або
- e. особою, яка постійно проживає на їхній території.

2. Сторони докладають зусиль для вжиття необхідних законодавчих або інших заходів з метою встановлення юрисдикції над будь-яким правопорушенням, установленим відповідно до цієї Конвенції, якщо правопорушення вчинено проти одного з їхніх громадян або особи, яка постійно проживає на їхній території.

3. Для кримінального переслідування правопорушень, установлених відповідно до статей 36, 37, 38 та 39 цієї Конвенції, Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб

їхня юрисдикція не залежала від умови, що дії криміналізовано в місці, де їх було вчинено..

4. Для кримінального переслідування правопорушень, установлених відповідно до статей 36, 37, 38 та 39 цієї Конвенції, Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб їхня юрисдикція стосовно підпунктів «d» та «e» пункту 1, не залежала від умови, що кримінальне переслідування може бути розпочато тільки після повідомлення жертви правопорушення або надання інформації державою, на території якої було вчинено правопорушення.

5. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для встановлення юрисдикції над правопорушеннями, установленими відповідно до цієї Конвенції, у випадках, коли ймовірний правопорушник присутній на їхній території та не підлягає екстрадиції іншій Стороні тільки на підставі свого громадянства.

6. У випадках, коли ймовірне правопорушення, установлене відповідно до цієї Конвенції, підпадає під юрисдикцію більше ніж однієї Сторони, такі Сторони, де це доречно, проводять консультації одна з одною для визначення найсприятливішої юрисдикції для кримінального переслідування.

7. Без шкоди загальним нормам міжнародного права ця Конвенція не виключає будь-якої кримінальної юрисдикції, що здійснює Сторона відповідно до свого національного законодавства.

Стаття 45 - Санкції та заходи

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення покарання ефективними, пропорційними та переконливими санкціями за вчинення правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції, з урахуванням ступеня їхньої тяжкості. Ці санкції охоплюють, де це доречно, вироки, що передбачають позбавлення волі, що може стати підставою для екстрадиції.

2. Сторони можуть приймати інші заходи стосовно правопорушників, як-от:

- моніторинг або нагляд стосовно засуджених осіб;
- позбавлення батьківських прав, якщо найкращі інтереси дитини, які можуть охоплювати безпеку жертви, не можуть бути гарантовані в будь-який інший спосіб.

Стаття 46 - Обтяжуючі обставини

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення можливості врахування таких обставин, якщо вони вже не є

частиною складових елементів правопорушення, згідно з відповідними положеннями національного законодавства як обтяжуючі обставини під час визначення вироку за правопорушення, установлені відповідно до цієї Конвенції:

- a. правопорушення було вчинено проти колишнього чи теперішнього подружжя або партнера, як це визнається національним законодавством, членом сім'ї, особою, яка проживає разом з жертвою, або особою, яка зловжила своїми повноваженнями;
- b. правопорушення або пов'язані правопорушення були вчинені повторно;
- c. правопорушення було вчинено проти особи, уразливої через особливі обставини;
- d. правопорушення було вчинено проти дитини або в присутності дитини;
- e. правопорушення вчинили дві або більше осіб, які діяли разом;
- f. правопорушенню передувало або його супроводжувало тяжке насильство;
- g. правопорушення було вчинено із застосуванням зброї або з погрозою застосування зброї;
- h. правопорушення завдало жертві тяжкої фізичної або психологічної шкоди;
- i. правопорушника вже було засуджено за правопорушення подібного характеру.

Стаття 47 - Вироки, винесені іншою Стороною

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення можливості під час визначення вироку враховувати остаточні вирок, винесені іншою Стороною стосовно правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

Article 48 – Стаття 48 - Заборона на обов'язкові альтернативні процеси або вирок з вирішення спорів

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для заборони на обов'язкові альтернативні процеси з вирішення спорів, у тому числі посередництво та примирення, стосовно всіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб у разі винесення рішення про сплату штрафу

належним чином урахувалася здатність правопорушника виконати свої фінансові зобов'язання перед жертвою.

ГЛАВА VI - Розслідування, кримінальне переслідування, процесуальне право та захисні заходи

Стаття 49 - Загальні зобов'язання

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб розслідування та судові провадження стосовно всіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, здійснювалися без неналежних затримок і з урахуванням прав жертви на всіх стадіях кримінального провадження.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів згідно з основними принципами прав людини та з огляду на гендерне розуміння насильства для забезпечення ефективного розслідування та кримінального переслідування правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 50 - Невідкладне реагування, запобігання та захист

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб відповідальні правоохоронні органи негайно та належним чином реагували на всі форми насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, шляхом надання належного та невідкладного захисту жертвам.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб відповідальні правоохоронні органи негайно та належним чином здійснювали запобігання всім формам насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, та захист від усіх таких форм, у тому числі застосування профілактичних оперативних заходів та збір доказів.

Стаття 51 - Оцінка ризиків та управління ризиками

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб оцінка летального ризику, серйозності ситуації та ризику повторення насильства здійснювалася всіма відповідними органами для управління ризиком та, якщо необхідно, для забезпечення скоординованої безпеки та підтримки.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб оцінка, зазначена в пункті 1, належним чином

ураховувала на всіх стадіях розслідування та застосування захисних заходів те, що особи, що вчинили акти насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, мають вогнепальну зброю або мають доступ до неї.

Стаття 52 - Нагальні заборонювальні приписи

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб компетентним органам надавалися повноваження видавати приписи в ситуаціях безпосередньої небезпеки про те, щоб особа, що вчинила домашнє насильство, звільнила місце проживання жертви або особи, яка знаходиться в ситуації ризику, на достатній період, та заборонити правопорушнику заходити до місця проживання жертви або особи, яка знаходиться в ситуації ризику, або контактувати з жертвою або особою, яка знаходиться в ситуації ризику. Заходи, ужиті відповідно до цієї статті, надають пріоритет безпеці жертви або особи, яка знаходиться в ситуації ризику.

Стаття 53 - Обмежувальні або захисні приписи

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб належні обмежувальні або захисні приписи були доступними для жертв усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб обмежувальні або захисні приписи, зазначені в пункті 1, були:

- доступними для невідкладного захисту та без покладення неналежного фінансового або адміністративного тягаря на жертву;
- виданими на певний період або до їхньої зміни чи зняття;
- у разі необхідності виданими на основі *ex parte*, що має негайну дію;
- доступними незалежно від іншого правового провадження або на додаток до нього;
- дозволеними бути представленими в подальшому правовому провадженні.

3. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб порушення обмежувальних або захисних приписів, виданих відповідно до пункту 1, підлягало ефективним, пропорційним та переконливим кримінальним або іншим юридичним санкціям.

Стаття 54 - Розслідування та докази

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб у будь-якому цивільному або кримінальному провадженні докази, які стосуються історії сексуальних стосунків та поведінки жертви, дозволялися тільки тоді, коли це є суттєвим і необхідним.

Article 55 – Ex parte and ex officio proceedings

1. Сторони забезпечують, щоб розслідування або кримінальне переслідування правопорушень, установлених відповідно до статей 35, 36, 37, 38 та 39 цієї Конвенції, не залежали цілком від повідомлення або скарги, поданої жертвою, якщо правопорушення було вчинено цілком або частково на її території, і щоб провадження могло продовжуватися навіть, якщо жертва відкликає свою заяву або скаргу.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення згідно з умовами, передбаченими їхнім національним законодавством, можливості для урядових та неурядових організацій та радників з питань домашнього насильства надавати допомогу та (або) підтримку жертвам на їхнє прохання під час розслідування та судового провадження стосовно правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 56 - Заходи захисту

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для захисту прав та інтересів жертв, у тому числі їхніх особливих потреб як свідків, на всіх стадіях розслідування та судового провадження, зокрема шляхом:

- a забезпечення їхньої безпеки, а також безпеки їхніх сімей та свідків від погроз, помсти та повторної віктимізації;
- b забезпечення інформування жертв, принаймні у випадках, коли жертви та сім'ї можуть бути в небезпеці, коли правопорушник утік або його звільнено тимчасово чи остаточно;
- c інформування їх згідно з умовами, передбаченими національним законодавством, про їхні права й послуги, які їм може бути надано, та про наслідки розгляду їхньої заяви, обвинувачень, загальний розвиток розслідування та провадження, їхню роль у цьому, а також результат розгляду їхньої справи;
- d надання жертвам можливості в спосіб, що відповідає процесуальним нормам національного законодавства, бути вислуханими, подавати докази та викладати безпосередньо або через

- посередника свої думки, потреби й стурбованості, а також щоб такі думки, потреби й стурбованості були розглянуті;
- e забезпечення жертв належними послугами підтримки для представлення та врахування належним чином їхніх прав й інтересів;
 - f забезпечення того, щоб могли бути прийняті заходи для захисту приватного життя та репутації жертв;
 - g забезпечення уникнення контакту між жертвами та правопорушниками в приміщеннях суду та правоохоронних органів, де це можливо;
 - h надання жертвам незалежних та компетентних перекладачів, коли жертви є учасниками провадження або коли вони подають докази ;'
 - i надання можливості жертвам давати свідчення відповідно до норм, передбачених національним законодавством, у залі суду без особистої присутності або принаймні без присутності ймовірного правопорушника, особливо шляхом використання відповідних комунікаційних технологій, де це можливо.

2. Дитина – жертва та дитина – свідок насильства стосовно жінок і домашнього насильства забезпечуються, де це доречно, спеціальними заходами захисту з урахуванням найкращих інтересів дитини.

Стаття 57 - Правова допомога

Сторони забезпечують право на правову допомогу та безоплатну правову допомогу жертвам відповідно до умов, передбачених їхнім національним законодавством.

Стаття 58 - Строки давності

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення подовження строку давності для порушення будь-яких

правових проваджень стосовно правопорушень, установлених відповідно до статей 36, 37, 38 та 39 цієї Конвенції, на строк, який достатній для здійснення ефективного порушення провадження після досягнення жертвою повноліття і який буде домірним до ступеня тяжкості правопорушення, про яке йдеться.

ГЛАВА VII - Міграція та притулок

Стаття 59 Статус перебування

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб жертвам, статус перебування яких залежить від

статусу перебування подружжя або партнера, як це визначено національним законодавством, у разі розірвання шлюбу або стосунків надавався в разі особливо складних обставин, за заявою, незалежний дозвіл на перебування, незалежно від тривалості шлюбу або стосунків. Умови стосовно надання й тривалості незалежного дозволу на перебування встановлюються національним законодавством.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб жертви могли отримати призупинення провадження стосовно вислання, порушеного у зв'язку зі статусом перебування, який залежить від статусу перебування подружжя або партнера, як це визначено національним законодавством, для надання їм можливості подати заяву про отримання незалежного дозволу на перебування.

3. Сторони видають поновлюваний дозвіл на перебування жертвам в одній з двох зазначених нижче ситуацій або в обох:

- a коли компетентний орган вважає, що їхнє перебування є необхідним у зв'язку з їхньою особистою ситуацією;
- b коли компетентний орган вважає, що їхнє перебування є необхідним для цілей їхнього співробітництва з компетентними органами в розслідуванні або кримінальному провадженні.

4. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб жертви примусового шлюбу, які вивезені до іншої країни для цілей шлюбу та які, як наслідок, втратили свій статус перебування в країні, де вони постійно проживають, могли це право відновити.

Стаття 60 - Заяви про надання притулку, які ґрунтуються на гендерній ознаці

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб насильство стосовно жінок за гендерною ознакою могло бути визнано як форма переслідування в розумінні статті 1 А (2) Конвенції про статус біженців 1951 року та як форма тяжкої шкоди, що є підставою для додаткового (субсидіарного) захисту..

2. Сторони забезпечують, щоб під час розгляду кожного положення Конвенції враховувалося тлумачення, яке враховує гендерний фактор, і у випадках, коли встановлено, що існують побоювання стосовно переслідувань за одним або більше із цих положень, заявникам надається статус біженця згідно із застосовними відповідними документами.

3. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для розробки з урахуванням гендерного фактору процедур прийому та служб

підтримки для шукачів притулку, а також гендерних керівних принципів і процедур надання притулку з урахуванням гендерного фактору, у тому числі визначення статусу біженця та заяв про міжнародний захист

Стаття 61 - Невислання

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для дотримання принципу *невислання* згідно з існуючими зобов'язаннями за міжнародним правом..

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб жертви насильства стосовно жінок, які потребують захисту, незважаючи на їхній статус або місце перебування, за жодних обставин не поверталися до будь-якої країни, де існував би ризик їхньому життю або де вони могли б бути піддані тортурам або нелюдському чи принизливому поводженню або покаранню.

ГЛАВА VIII - Міжнародне співробітництво

Стаття 62 - Загальні принципи

1. Сторони співробітничать між собою настільки широко, наскільки це можливо, відповідно до положень цієї Конвенції та шляхом застосування відповідних міжнародних та регіональних документів про співробітництво в цивільних і кримінальних справах, домовленостей, погоджених на основі уніфікованого або взаємозобов'язувального та національного законодавства для:

- a недопущення, боротьби та переслідування всіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції;
- b захисту та надання допомоги жертвам;
- c розслідувань або проваджень стосовно правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції;
- d виконання відповідних судових рішень у цивільних та кримінальних справах, винесених судовими органами Сторін, у тому числі захисних приписів..

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб жертви правопорушення, установленого відповідно до цієї Конвенції та вчиненого на території Сторони іншої, ніж та, де вони проживають, могли подати скаргу до компетентних органів їхньої держави проживання.

3. Якщо Сторона, яка обумовлює надання взаємної правової допомоги в кримінальних справах, екстрадицію або виконання судових рішень у

цивільних або кримінальних справах, винесених іншою Стороною цієї Конвенції, наявністю договору, отримує запит про таке правове співробітництво від Сторони, з якою вона не уклала такого договору, вона може вважати цю Конвенцію правовою підставою для надання взаємної правової допомоги в кримінальних справах, екстрадиції або виконання судових рішень у цивільних або кримінальних справах, винесених іншою Стороною стосовно правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

4. Сторони докладають зусиль для включення, де це доречно, питань запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьби із цими явищами в програми допомоги розвитку, передбачені на користь третіх держав, у тому числі шляхом укладення двосторонніх і багатосторонніх угод з третіми державами з метою сприяння захисту жертв відповідно до пункту 5 статті 18.

Стаття 63 - Заходи стосовно осіб, які знаходяться в ситуації ризику

Коли Сторона, на основі інформації, яка знаходиться в її розпорядженні, має обґрунтовані підстави вважати, що особа знаходиться в ситуації безпосереднього ризику заподіяння будь-якого акту насильства, зазначеного в статтях 36, 37, 38 та 39 цієї Конвенції, на території іншої Сторони, Сторона, яка має інформацію, заохочується передати її без затримок останній для забезпечення вжиття належних заходів захисту. Де це можливо, ця інформація охоплює подробиці про існуючі положення стосовно захисту на користь особи, яка знаходиться в ситуації ризику.

Стаття 64 - Інформація

1. Запитувана Сторона невідкладно інформує запитуючу Сторону про остаточний результат дій, здійснених за цією главою. Запитувана Сторона також невідкладно інформує запитуючу Сторону про будь-які обставини, які унеможливають виконання запитуваної дії або можуть суттєво її затримати.

2. Сторона може, у межах свого національного законодавства, без попереднього запиту надіслати іншій Стороні інформацію, отриману в рамках її розслідувань, коли вона вважає, що розкриття такої інформації могло б допомогти отримуючій Стороні в недопущенні кримінальних правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції, або в порушенні чи проведенні розслідувань або провадженні стосовно таких кримінальних правопорушень, або що це могло б призвести до надіслання такою Стороною запиту про співробітництво за цією главою.

3. Сторона, яка отримує будь-яку інформацію відповідно до пункту 2, надсилає таку інформацію своїм компетентним органам для того, щоб було здійснено провадження, якщо вони вважаються доречними, або щоб ця інформація могла бути врахована у відповідних цивільних та кримінальних провадженнях.

Стаття 65 - Захист даних

Персональні дані зберігаються та використовуються відповідно до зобов'язань, узятих Сторонами за Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних (ETS № 108).

ГЛАВА IX - Механізм моніторингу

Стаття 66 - Група експертів з дій проти насильства стосовно жінок і домашнього насильства

1. Група експертів з дій проти насильства стосовно жінок і домашнього насильства (далі – ГРЕВІО) здійснює моніторинг виконання цієї Конвенції Сторонами.

2. ГРЕВІО складається мінімум з 10 членів і максимум з 15 членів з урахуванням гендерного та географічного балансу, а також багатодисциплінарної експертизи. Її члени обираються Комітетом Сторін з кандидатів, призначених Сторонами на чотирирічний строк, з правом переобрання один раз та обираються з громадян Сторін.

3. Перше обрання 10 членів здійснюється протягом одного року після набрання чинності цією Конвенцією. Обрання п'яти додаткових членів здійснюється після 25-ої ратифікації або приєднання.

4. Обрання членів ГРЕВІО ґрунтується на таких принципах:

- a вони обираються за прозорою процедурою з осіб високих моральних якостей, відомих за їхню визнану компетенцію в галузі прав людини, гендерної рівності, насильства стосовно жінок і домашнього насильства або надання допомоги та захисту жертвам, або продемонстрували професійний досвід у сферах, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції;
- b два члени ГРЕВІО не можуть бути громадянами однієї держави;
- c вони повинні представляти основні правові системи;
- d вони повинні представляти відповідних учасників та установи, які займаються питаннями насильства стосовно жінок і домашнього насильства;

е вони діють в особистій якості та є незалежними й неупередженими під час виконання своїх функцій і можуть ефективно виконувати свої обов'язки.

5. Процедура обрання членів ГРЕВІО визначається Комітетом міністрів Ради Європи після консультацій зі Сторонами та отримання одностайної згоди Сторін протягом шести місяців після набрання чинності цієї Конвенцією.

6. ГРЕВІО приймає власні правила процедури.

7. Члени ГРЕВІО та інші члени делегацій, які здійснюють візити до країн, як це передбачено в пунктах 9 та 14 статті 68, користуються привілеями та імунітетами, установленими в додатку до цієї Конвенції.

Стаття 67 - Комітет Сторін

1. Комітет Сторін складається з представників Сторін цієї Конвенції.

2. Комітет Сторін скликається Генеральним секретарем Ради Європи. Його перше засідання проводиться протягом одного року після набрання чинності цієї Конвенцією для обрання членів ГРЕВІО. Після цього він збирається кожний раз, коли одна третина Сторін, Президент Комітету Сторін або Генеральний секретар вимагають цього.

3. Комітет Сторін приймає власні правила процедури.

Стаття 68 - Процедура

1. Сторони подають Генеральному секретарю Ради Європи, ґрунтуючись на анкеті, підготовленій ГРЕВІО, звіт про законодавчі та інші заходи, які впроваджують в дію положення цієї Конвенції, для розгляду ГРЕВІО.

2. ГРЕВІО розглядає звіти, подані відповідно до пункту 1, з представниками відповідної Сторони.

3. Подальші процедури оцінки поділяються на раунди, тривалість яких визначає ГРЕВІО. На початку кожного раунду ГРЕВІО визначає спеціальні положення, на яких ґрунтується процедура оцінки, та надсилає анкету.

4. ГРЕВІО визначає відповідні засоби для здійснення цієї процедури моніторингу. ГРЕВІО, зокрема, може затвердити анкету для кожного раунду оцінки, яка може слугувати основою для процедури оцінки виконання Сторонами. Ця анкета надсилається всім Сторонам. Сторони відповідають на цю анкету, а також на будь-який інший запит про інформацію від ГРЕВІО.

5. ГРЕВІО може отримувати інформацію про виконання Конвенції від неурядових організацій та громадянського суспільства, а також від національних установ із захисту прав людини.
6. ГРЕВІО належним чином враховує існуючу інформацію, доступну з інших регіональних та міжнародних документів та органів у галузях, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.
7. Під час затвердження анкети для кожного раунду оцінки ГРЕВІО належним чином враховує існуючий збір даних і дослідження в Сторонах, як це зазначено в статті 11 цієї Конвенції.
8. ГРЕВІО може отримувати інформацію про виконання Конвенції від Комісару Ради Європи з прав людини, Парламентської асамблеї та відповідних спеціалізованих органів Ради Європи, а також органів, заснованих відповідно до інших міжнародних документів. Скарги, подані до цих органів, та результати їхнього розгляду будуть доступними ГРЕВІО.
9. ГРЕВІО може додатково організовувати, у співробітництві з національними органами та за допомогою незалежних національних експертів, візити до країн, якщо зібраної інформації недостатньо або у випадках, передбачених у пункті 14. Під час цих візитів ГРЕВІО можуть допомагати спеціалісти з конкретних галузей.
10. ГРЕВІО готує проект звіту, який містить аналіз виконання положень, на яких ґрунтується оцінка, а також свої зауваження та пропозиції стосовно того, як відповідна Сторона може вирішити виявлені проблеми. Проект звіту передається для коментарів Стороні, стосовно якої проводиться оцінка. ГРЕВІО під час ухвалення звіту бере до уваги її коментарі.
11. На підставі всієї отриманої інформації та коментарів Сторін ГРЕВІО ухвалює свій звіт і висновки стосовно заходів, ужитих відповідною Стороною для виконання положень цієї Конвенції. Цей звіт і висновки надсилаються відповідній Стороні та Комітетові Сторін. Звіт і висновки ГРЕВІО оприлюднюються з моменту їхнього ухвалення разом з можливими коментарями відповідної Сторони.
12. Без шкоди процедурі на основі пунктів 1–8 Комітет Сторін може прийняти, на основі звіту й висновків ГРЕВІО, рекомендації, адресовані цій Стороні а) що стосуються заходів, яких необхідно вжити для виконання висновків ГРЕВІО, якщо необхідно, зі встановленням дати надання інформації про їхнє виконання, а також б) що мають на меті сприяння співробітництву із цією Стороною для належного виконання цієї Конвенції.

13. Якщо ГРЕВІО отримує надійну інформацію, що зазначає ситуацію, у якій проблеми вимагають негайної уваги для недопущення або обмеження розміру або кількості серйозних порушень Конвенції, ГРЕВІО може запитати термінове подання спеціального звіту стосовно заходів, ужитих для недопущення тяжкої, масивної або стійкої форми насильства стосовно жінок.

14. Ураховуючи інформацію, подану відповідною Стороною, а також будь-яку іншу доступну надійну інформацію, ГРЕВІО може призначити одного або більше зі своїх членів для проведення розслідування та негайного повідомлення ГРЕВІО. Коли це виправдано та зі згоди Сторони, розслідування може охоплювати візит на її територію.

15. Після розгляду висновків розслідування, зазначеного в пункті 14, ГРЕВІО передає ці висновки відповідній Стороні та, коли це доречно, Комітетові Сторін і Комітетові міністрів Ради Європи разом з будь-якими коментарями та рекомендаціями.

Стаття 69 - Загальні рекомендації

ГРЕВІО може ухвалювати, де це доречно, загальні рекомендації про виконання цієї Конвенції.

Стаття 70 - Парламентське залучення до моніторингу

1. Національним парламентам пропонується брати участь у моніторингу заходів, ужитих для виконання цієї Конвенції..
2. Сторони подають звіти ГРЕВІО до своїх національних парламентів.
3. Парламентській Асамблеї Ради Європи пропонується регулярно розглядати питання виконання цієї Конвенції.

ГЛАВА X - Зв'язок з іншими міжнародними документами

Стаття 71 - Зв'язок з іншими міжнародними документами

1. Ця Конвенція не впливає на права та обов'язки, які випливають з інших міжнародних документів, сторонами яких є або стануть Сторони цієї Конвенції та які містять положення з питань, що регулюються цією Конвенцією.
2. Сторони цієї Конвенції можуть укласти між собою двосторонні чи багатосторонні угоди з питань, які регулюються в цій Конвенції, для доповнення та посилення її положень або для сприяння застосуванню закріплених у ній принципів.

ГЛАВА XI - Поправки до Конвенції

Стаття 72 - Поправки

1. Будь-яка пропозиція, зроблена Стороною, стосовно внесення поправки до цієї Конвенції повідомляється Генеральному секретарю Ради Європи та передається нею або ним державам – членам Ради Європи, будь-якій державі, яка підписала цю Конвенцію, будь-якій Стороні, Європейському Союзу, будь-якій державі, якій запропоновано підписати цю Конвенцію відповідно до положень статті 75, та будь-якій державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції відповідно до положень статті 76.
2. Комітет міністрів Ради Європи розглядає запропоновану поправку та, після проведення консультацій зі Сторонами цієї Конвенції, які не є членами Ради Європи, може прийняти поправку більшістю, передбаченою в пункті «d» статті 20 Статуту Ради Європи.
3. Текст будь-якої поправки, прийнятої Комітетом міністрів відповідно до пункту 2, передається Сторонам для прийняття.
4. Будь-яка поправка, прийнята відповідно до пункту 2, набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення місячного строку з дати, коли всі Сторони повідомили Генеральному секретарю про прийняття ними поправки.

ГЛАВА XII - Прикінцеві положення

Стаття 73 - Дія Конвенції

Положення цієї Конвенції не обмежують положень національного законодавства та зобов'язальних міжнародних документів, які вже набрали чинності або можуть набрати чинності та згідно з якими особам під час запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьби із цими явищами надаються або могли б надаватися сприятливіші права.

Стаття 74 - Вирішення спорів

1. Сторони будь-якого спору, який може виникнути стосовно застосування або тлумачення положень цієї Конвенції, у першу чергу намагаються вирішити його за допомогою переговорів, примирення, арбітражу або будь-якими іншими методами мирного вирішення, прийнятими за взаємною згодою між ними.
2. Комітет міністрів Ради Європи може встановити процедури вирішення, доступні для використання Сторонами в спорі, якщо вони погодяться на це.

Стаття 75 - Підписання та набрання чинності

1. Ця Конвенція є відкритою для підписання державами – членами Ради Європи, державами, які не є членами Ради Європи, але брали участь у її розробці, а також Європейським Союзом.
2. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю чи затвердженню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження передаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.
3. Ця Конвенція набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати, коли 10 держав, які підписали цю Конвенцію, у тому числі щонайменше вісім держав – членів Ради Європи, висловили свою згоду на обов'язковість для них Конвенції відповідно до положень пункту 2.
4. Стосовно будь-якої держави, зазначеної в пункті 1, або стосовно Європейського Союзу, які пізніше висловлять свою згоду на обов'язковість для них Конвенції, вона набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати передачі на зберігання їхньої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

Стаття 76 - Приєднання до Конвенції

1. Після набрання чинності цією Конвенцією Комітет міністрів Ради Європи після консультацій зі Сторонами цієї Конвенції та отримання їхньої одностайної згоди може запропонувати будь-якій державі, яка не є членом Ради Європи та не брала участі в розробці Конвенції, приєднатися до цієї Конвенції за рішенням, прийнятим більшістю, передбаченою в пункті «d» статті 20 Статуту Ради Європи, та за умови одностайного голосування представників Сторін, які мають право брати участь у засіданнях Комітету міністрів.
2. Стосовно будь-якої держави, яка приєднується до Конвенції, Конвенція набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати передачі на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи документа про приєднання.

Стаття 77 - Територіальне застосування

1. Будь-яка держава або Європейський Союз під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може визначити територію або території, до яких застосовується ця Конвенція.
2. Будь-яка Сторона в подальшому шляхом надіслання заяви, адресованій Генеральному секретарю Ради Європи, може поширити застосування

цієї Конвенції на будь-яку іншу визначену в заяві територію, за міжнародні відносини якої вона несе відповідальність або від імені якої вона вповноважена брати на себе зобов'язання. Стосовно такої території Конвенція набирає чинності з першого дня місяця, який настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання заяви Генеральним секретарем Ради Європи.

3. Будь-яку заяву, зроблену згідно з двома попередніми пунктами цієї статті, стосовно будь-якої території, визначеної в такій заяві, може бути відкликано шляхом повідомлення Генеральному секретарю Ради Європи. Відкликання набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем Ради Європи.

Стаття 78 - Застереження

1. Стосовно будь-якого положення цієї Конвенції не може бути зроблено жодного застереження, за винятками, передбаченими в пунктах 2 та 3.

2. Будь-яка держава або Європейський Союз під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може в заяві, адресованій Генеральному секретарю Ради Європи, заявити, що вона залишає за собою право не застосовувати або застосовувати лише в певних випадках або за певних умов положення, передбачені в:

- пункті 2 статті 30;
- підпункті «е» пункту 1, пунктах 3 та 4 статті 44;
- пункті 1 статті 55 стосовно статті 35 щодо незначних правопорушень;
- статті 58 стосовно статей 37, 38 та 39;
- статті 59.

3. Будь-яка держава або Європейський Союз під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може в заяві, адресованій Генеральному секретарю Ради Європи, заявити, що вона залишає за собою право передбачати некримінальні санкції, замість кримінальних санкцій, за поведінку, передбачену в статтях 33 та 34.

4. Будь-яка Сторона може цілком або частково відкликати застереження за допомогою заяви, адресованої Генеральному секретарю Ради Європи. Ця заява набирає чинності з дати її отримання Генеральним секретарем.

Стаття 79 - Дійсність і перегляд застережень

1. Застереження, зазначені в пунктах 2 та 3 статті 78, є дійсними протягом п'яти років з дати набрання чинності цією Конвенцією стосовно відповідної Сторони. Однак такі застереження можуть бути поновлені на періоди такої самої тривалості.

2. За вісімнадцять місяців до дати закінчення дії застереження Генеральний секретар Ради Європи повідомляє про таке закінчення відповідній Стороні. Не пізніше ніж за три місяці до закінчення Сторона повідомляє Генеральному секретарю про те, що вона продовжує, змінює або відкликає своє застереження. За відсутності повідомлення від відповідної Стороною Генеральний секретар інформує Сторону про те, що її застереження вважається продовженим автоматично на період у шість місяців. Якщо відповідна Сторона не повідомляє про свій намір продовжити або змінити своє застереження до закінчення такого періоду, застереження втрачає чинність.

3. Якщо Сторона робить застереження відповідно до пунктів 2 та 3 статті 78, вона надає, перед його поновленням або на запит, пояснення ГРЕВІО стосовно підстав, які виправдовують його продовження.

Стаття 80 - Денонсація

1. Будь-яка Сторона може будь-коли денонсувати цю Конвенцію шляхом надіслання повідомлення, адресованого Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності з першого дня місяця, що настає після закінчення тримісячного строку з дати отримання повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 81 - Повідомлення

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє державам – членам Ради Європи, державам, які не є членами Ради Європи, але брали участь у її розробці, будь-якій державі, яка підписала цю Конвенцію, будь-якій Стороні, Європейському Союзу, будь-якій державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції про:

- a) будь-яке підписання;
- b) передачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання;
- c) будь-яку дату набрання чинності цією Конвенцією згідно зі статтями 75 та 76;

- d будь-яку поправку, прийняту згідно зі статтею 72, і дату набрання чинності такою поправкою;
- e будь-яке застереження та відкликання застереження, зроблені відповідно до статті 7;
- f будь-яку денонсацію Конвенції, зроблену відповідно до положень статті 80.
- g будь-яку іншу дію, повідомлення або інформацію, що стосуються цієї Конвенції.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на це вповноважені, підписали цю Конвенцію.

Учинено в м. Стамбул 11 травня 2011 року англійською та французькою мовами, при цьому обидва тексти є рівноавтентичними, в одному примірнику, який передається на зберігання в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії кожній державі – члену Ради Європи, державам, які не є членами Ради Європи, але брали участь у розробці цієї Конвенції, Європейському Союзу та будь-якій державі, якій запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.

Додаток 3

Додаткова література та інформаційні ресурси

Вибрані джерела Ради Європи

Основні тексти ПАРЄ, що посилаються на Стамбульську конвенцію

[Резолюція 2289 \(2019\)](#) «Стамбульська конвенція про запобігання насильству стосовно жінок: досягнення та виклики», доповідь пані Зіти Гурмай, доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 14908](#)

[Резолюція 2233 \(2018\)](#) про примусові шлюби в Європі, доповідь пані Беатріс Фреско-Рольфо (Монако, ALDE), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 14574](#)

[Резолюція 2177 \(2017\)](#) про припинення сексуального насильства і домагань по відношенню до жінок в громадських місця, доповідь пані Франсуаз Гетто-Гааш (Люксембург, EPP/CD), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 14337](#)

[Резолюція 2159 \(2017\)](#) про захист жінок та дівчат-біженців від гендерно обумовленого насильства, доповідь пані Гізели Вурм (Австрія, SOC), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 14284](#)

[Резолюція 2135 \(2016\)](#) про каліцтво жіночих геніталій у Європі, доповідь пані Беатріс Фреско-Рольфо (Монако, ALDE), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 14135](#)

[Резолюція 2101 \(2016\)](#) про систематичний збір даних щодо насильства стосовно жінок, доповідь пані Марії Едери Спандоні (Італія, NR), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 13988](#)

[Резолюція 2093 \(2016\)](#) про недавні напади на жінок: необхідність комплексного реагування та чесного висвітлення, доповідь Йонаса Гуннарсона (Швеція, SOC), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 13961](#)

[Резолюція 2084 \(2015\)](#) про просування передового досвіду в боротьбі з насильством стосовно жінок, доповідь пані Сахіби Гафарової (Азербайджан, ЕС), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 13914](#)

[Резолюція 1963 \(2013\)](#), [Рекомендація 2030 \(2013\)](#) та відповідь Комітету Міністрів щодо останньої ([Док. 13504](#)) про насильство стосовно жінок у Європі, доповідь пана Хосе Мендеса Боти (Португалія, ЕРР/СД) доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 13349](#)

[Резолюція 1962 \(2013\)](#) про переслідування, доповідь пані Гізели Вурм (Австрія, СОС), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 13336](#)

[Резолюція 1861 \(2012\)](#) про просування Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, доповідь пана Хосе Мендеса Боти (Португалія, ЕРР/СД), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 12810](#)

[Висновок 280 \(2011\)](#) щодо Проекту Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, доповідь пана Хосе Мендеса Боти (Португалія, ЕРР/СД), доповідача Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації, [Док. 12530](#)

[Резолюція 1691 \(2009\)](#) та [Рекомендація 1887 \(2009\)](#) про зґвалтування жінок, у тому числі зґвалтування у шлюбі, доповідь пані Марлен Руппрехт (Німеччина, СОС), доповідача (колишнього) Комітету з питань рівних можливостей для жінок і чоловіків, [Док. 12013](#)

[Резолюція 1654 \(2009\)](#) та [Рекомендація 1861 \(2009\)](#) про феміцид, доповідь пані Ліді Ерр (Люксембург, СОС), доповідача (колишнього) Комітету з питань рівних можливостей для жінок і чоловіків, [Док. 11781](#)

[Резолюція 1635 \(2008\)](#) та [Рекомендація 1847 \(2008\)](#) «Боротьба з насильством проти жінок: на шляху до конвенції Ради Європи», доповідь пана Хосе Мендеса Боти (Португалія, ЕРР/СД), доповідача (колишнього) Комітету з питань рівних можливостей для жінок і чоловіків, [Док. 11702](#)

[Рекомендація 1777 \(2007\)](#) «Сексуальні посягання із застосуванням наркотиків для зґвалтування на побаченні», доповідь пані Марії Даманакі (Греція,, СОС), доповідача (колишнього) Комітету з питань рівних можливостей для жінок і чоловіків, [Док. 11038](#)

[Рекомендація 1723 \(2005\)](#) про примусові шлюби та дитячі шлюби, доповідь пані Розмаріє Запфл-Хелблінг (Швейцарія, ЕРР/СД), доповідача (колишнього) Комітету з питань рівних можливостей для жінок і чоловіків, [Док. 10590](#)

[Резолюція 1327 \(2003\)](#) Про так звані «злочини в ім'я честі», доповідь пані Анн Краєр (Сполучене королівство, СОС), доповідача (колишнього) Комітету з питань рівних можливостей для жінок і чоловіків, [Док. 9720](#)

[Рекомендація 1582 \(2002\)](#) про побутове насильство стосовно жінок, доповідь пані Ольги Келтошової (Словацька республіка, СОС), доповідача (колишнього) Комітету з питань рівних можливостей для жінок і чоловіків, [Док. 9525](#)

[Резолюція 1247 \(2001\)](#) про каліцтво жіночих статевих органів, доповідь пані Рут-Гебі Вермот-Менголд (Швейцарія, СОС), доповідача (колишнього) Комітету з питань рівних можливостей для жінок і чоловіків, [Док. 9076](#)

Основні рекомендації та декларації Комітету міністрів щодо насильства стосовно жінок і домашнього насильства (2000-2019)

[Рекомендація CM/Rec\(2019\)1](#) Комітету міністрів державам-членам щодо запобігання сексизму та боротьби з ним

[Декларація Decl\(13/09/2017\)](#) Комітету міністрів про необхідність посилення зусиль щодо запобігання та протидії каліцтву жіночих геніталій та примусових шлюбів у Європі

[Рекомендація CM/Rec\(2002\)5](#) Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про захист жінок від насильства

Інші інструменти та публікації Ради Європи

Публікації та інформатичні бюлетені, пов'язані зі Стамбульською конвенцією

[Запитання та Відповіді щодо Стамбульської Конвенції](#)

[Загальна брошура про Стамбульську конвенцію](#)

[Брошура про механізм моніторингу](#)

[Стамбульська конвенція: Глобальний інструмент для запобігання та протидії насильству стосовно жінок і дівчат](#)

[Боротьба з насильством стосовно жінок: мінімальні стандарти надання послуг підтримки](#)

[Забезпечення збирання даних щодо насильства стосовно жінок і домашнього насильства: стаття 11 Стамбульської конвенції \(2016\)](#)

Запобігання насильству стосовно жінок: стаття 12 Стамбульської конвенції (2014)

Підвищення обізнаності щодо проявів насильства стосовно жінок: стаття 13 Стамбульської конвенції (2014)

Програми для кривдників, винних у вчиненні домашнього та сексуального насильства: стаття 16 Стамбульської конвенції (2015)

Заохочення участі приватного сектору і ЗМІ у запобіганні проявам насильства щодо жінок та домашнього насильства: стаття 17 Стамбульської конвенції (2016)

Нагальні заборонувальні приписи у ситуаціях домашнього насильства: стаття 52 Стамбульської конвенції (2017)

Онлайн-курс HELP для фахівців системи правосуддя про насильство стосовно жінок та домашнє насильство (2017)

Упровадження статті 10 Конвенції Ради Європи «про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами» – створення національних координуючих органів (2016)

Підвищення ефективності роботи посадових осіб правоохоронних органів та системи правосуддя у боротьбі з насильством стосовно жінок та домашнім насильством (2016)

Посібник для тренерів курсу: Міжвідомча співпраця у запобіганні та протидії домашньому насильству (2015)

Тематичні інформаційні бюлетені

Інформаційний бюлетень про Стамбульську конвенцію (2018)

12 кроків до виконання вимог Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству і боротьбу з цими явищами

Права дітей

Переслідування

Захист жінок-мігрантів, жінок-біженців та жінок-шукачів притулку від насильства за гендерною ознакою

Злочини, вчинені в ім'я так званої «честі»

Каліцтво жіночих геніталій

Інструмент, що сприяє рівноправності між жінками та чоловіками

Інші публікації

Запобігання та протидія домашньому насильству стосовно жінок: навчальний посібник для працівників правоохоронних органів та системи правосуддя (2016)

Протидія насильству стосовно жінок: Критичний перегляд заходів ужитих у державах-учасницях Ради Європи (2006)

Регіональні інструменти боротьби з насильством стосовно жінок - Конвенція Белен-ду-Пара та Стамбульська конвенція (2014)

Огляд досліджень витрат, пов'язаних з насильством стосовно жінок та домашнього насильства (2012., оновлено у 2014 р.)

Аналітичне дослідження результатів 4-го раунду моніторингу виконання Рекомендації Rec(2002)5 щодо захисту жінок від насильства в державах-членах Ради Європи

Комісія ООН зі становища жінок, CSW 57, Узгоджені висновки: Ліквідація та недопущення усіх форм насильства стосовно жінок і дівчат (2013)

Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки (2018)

Гендерна рівність та права жінок - стандарти Ради Європи (2015)

Глосарій Ради Європи з питань гендерної рівності (2016) (англійською та французькою мовами)

Доповідь семінару Ради Європи «Протидія сексистській мові ворожнечі» (лютий 2016 р.)

Довідка про сексистську мову ворожнечі (2016)

Посібник з виконання Рекомендації CM/Rec(2013)1 Комітету Міністрів Ради Європи про гендерну рівність та ЗМІ (2015)

Гендерна рівність та ЗМІ на національному рівні: збірка передового досвіду держав-членів (2014)

Зображення жінок у ЗМІ - Доповідь Першої конференції Мережі національних координаційних центрів з гендерної рівності Ради Європи (2013)

Збірка передового досвіду держав-членів щодо зменшення існуючих перешкод та сприяння доступу жінок до правосуддя (2015)

Спільне дослідження МПС-ПАРЕ: Сексизм, сексуальні домагання та насильство стосовно жінок у парламентах Європи (2018)

Практика Європейського суду з прав людини щодо насильства стосовно жінок та домашнього насильства

Тематичні інформаційні бюлетені про основні рішення щодо :

насильства стосовно жінок
домашнього насильства
репродуктивних прав
гендерної рівності

Вибрані міжнародні інструменти

Телефонні лінії допомоги в Європі

Перелік відповідних ліній доступний за адресою www.coe.int/en/web/istanbul-convention/help-lines

Міжнародні інструменти

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) (A/RES/34/180) та Факультативний протокол до неї (A/RES/54/4)

Загальна рекомендація №19 (1992) про насильство щодо жінок (Додатки № 38 та № 35 (2017) (CEDAW/C/GC/35) затверджена Комітетом з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW)

Декларація Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй про усунення насильства проти жінок (1993) (A/RES/48/104)

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини (A/RES/44/25) і факультативні протоколи до неї: про права дитини щодо участі у збройних конфліктах та щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії (A/RES/54/263)

Регіональні інструменти

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція) CETS No. 210 (2011) та Пояснювальна доповідь

Міжамериканська конвенція з попередження, покарання та викоріювання насильства стосовно жінок (Конвенція Белен-ду-Пара) (1994 р.)

Протокол до Африканської хартії прав людини і народів щодо прав жінок у Африці ([Мапутський протокол](#)) (2003)

Інші корисні посилання

Регіональні

Європейський парламент: www.europarl.europa.eu/portal/en

Парламентська асамблея НАТО: www.nato-pa.int

Парламентська асамблея ОБСЄ: www.oscepa.org

Глобальна парламентська мережа ОБСЄ: www.oecd.org/parliamentarians

Парламерікас: www.parlamericas.org/en

Парламентська асамблея Середземноморського союзу: www.paufm.org

Парламентська асамблея франкомовних країн: www.apf.francophonie.org
(французькою мовою)

Міжпарламентська асамблея країн-учасниць Співдружності Незалежних Держав: www.iacis.ru/eng

Парламент Меркосуру: www.parlamentomercosur.org (іспанською та португальською мовами)

Центральноамериканський парламент: www.parlacen.int (іспанською мовою)

Східноафриканська законодавча асамблея: www.eala.org

Міжнародні

Управління Верховного комісара ООН з прав людини - Співпраця між глобальними та регіональними механізмами захисту прав жінок, [Платформа для незалежних міжнародних та регіональних механізмів боротьби з насильством стосовно жінок та захисту прав жінок](#)

Міжпарламентський союз: www.ipu.org

Парламентська мережа Світового банку та Міжнародного валютного фонду: www.parlnet.org

Насильство стосовно жінок є порушенням прав людини та однією з форм дискримінації щодо жінок. Метою Стамбульської конвенції є запобігання насильству, захист жертв та притягнення до відповідальності кривдників через всеосяжний комплекс політичних ініціатив та заходів. Вона прагне сприяти усуненню будь-яких форм дискримінації стосовно жінок, просувати істотну рівність між чоловіками і жінками та пропагувати міжнародне співробітництво з метою ліквідації насильства стосовно жінок і домашнього насильства

www.coe.int

Рада Європи є провідною організацією із захисту прав людини на континенті. Вона нараховує 47 державчленів, включно з усіма державами-членами Європейського союзу. Усі держави-члени Ради Європи приєднались до Європейської конвенції з прав людини – договору, спрямованому на захист прав людини, демократії та верховенства права. Європейський суд з прав людини здійснює нагляд за виконанням Конвенції у державах-членах.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE